

Thematisch ambtsbericht documenten in Syrië

Datum 22 juni 2017

Colofon

Plaats	Den Haag
Opgesteld door	Cluster Ambtsberichten en Terugkeer (CAT)

Inhoudsopgave

Colofon	2
Inhoudsopgave	3
1	Paspoorten en Palestijnse reisdocumenten 5
1.1	Paspoorten.....5
1.1.1	Aanvraagprocedure5
1.1.2	Verlenging en vernieuwing van het paspoort.....7
1.1.3	Paspoortaanvragen vanuit het buitenland.....7
1.1.4	Uitreis.....8
1.1.5	Overige informatie over Syrische paspoorten9
1.2	Reisdocumenten voor Palestijnse vluchtelingen in Syrië 10
2	Identiteitskaarten12
2.1	Algemeen 12
2.2	Aanvraagprocedure 13
2.3	Binnenlandse bewegingsvrijheid 13
2.4	Identiteitsbewijzen voor Palestijnen..... 14
3	Documenten van de Syrische Burgerlijke Stand.....15
3.1	Algemeen 15
3.2	Familieboekjes..... 15
3.3	Huwelijksaktes en echtscheidingsdocumenten 18
3.3.1	Huwelijk 18
3.3.2	Echtscheiding 21
3.4	Familie-uittreksels..... 22
3.5	Individuele uittreksels..... 23
3.6	Overlijdensaktes 24
4	Voogdijverklaringen25
5	Documenten voor Syriërs in Turkije, Libanon en Jordanië.....27
6	Documenten van Syrische oppositiegroeperingen.....29
6.1	ISIS..... 29
6.2	Koerdische autoriteiten 29
6.3	Overige oppositiegroeperingen 29
7	Civiele registers, rijbewijzen en overige informatie aangaande Syrische documenten31
7.1	Civiele registers 31
7.2	Rijbewijzen 32
7.3	Overig..... 32
8	Bijlagen33
8.1	Literatuurlijst..... 33
8.2	Kaart van Syrië..... 36

Inleiding

In dit thematisch ambtsbericht worden Syrische documenten beschreven, voor zover deze van belang zijn voor de beoordeling van asielverzoeken van personen die afkomstig zijn uit dit land. Het ambtsbericht betreft een actualisering en uitbreiding van de passage over de Syrische documenten uit het ambtsbericht van 22 juni 2015.¹

Dit rapport is gebaseerd op informatie van zowel openbare als vertrouwelijke bronnen. Bij de opstelling is gebruik gemaakt van informatie van niet-gouvernementele organisaties, vakliteratuur en berichtgeving in de media, alsmede van bevindingen in Beiroet, Amman en Ankara. Een overzicht van de geraadpleegde openbare bronnen is opgenomen in de literatuurlijst.

Daar waar in het ambtsbericht openbare bronnen zijn vermeld, wordt de tekst in veel gevallen ook ondersteund door informatie die op vertrouwelijke basis is ingewonnen. In gevallen waar er geen informatie in openbare bronnen kon worden gevonden over de betreffende (deel)onderwerpen, is uitsluitend gebruik gemaakt van vertrouwelijke informatie. In enkele gevallen kwam de in de tekst gebruikte informatie van verschillende vertrouwelijke bronnen niet met elkaar overeen, maar is er desondanks voor gekozen om beide zienswijzen ter volledigheid in het ambtsbericht op te nemen.

Sinds het uitbreken van het geweld in Syrië in maart 2011 kunnen feiten, gebeurtenissen of omstandigheden in Syrië slechts in beperkte mate onafhankelijk worden onderzocht en geverifieerd vanwege door de Syrische overheid opgelegde restricties aan de (inter)nationale media, beperkte bewegingsvrijheid, sluiting van de Nederlandse ambassade in Damascus, alsmede de onveilige situatie in het gehele land.

Voorts zij opgemerkt dat Syrische aanvraagprocedures en de voorwaarden ter verkrijging van een Syrisch document in de meeste gevallen niet publiekelijk bekend zijn gesteld en dat de aanvrager gedurende de procedure pas ondervindt wat de exacte benodigdheden en voorwaarden zijn.² In de gebieden die onder controle staan van het Syrische regime gelden de officiële Syrische wetten en regels. In de context van het Syrische conflict worden echter naar verluidt de wetten soms op een arbitraire en onvoorspelbare manier geïmplementeerd.³

Hoofdstuk twee van het ambtsbericht behandelt paspoorten en Palestijnse reisdocumenten. Hoofdstuk drie is gewijd aan de Syrische identiteitskaart. In hoofdstuk vier passeren documenten van de Syrische burgerlijke stand de revue, zoals het familieboekje, huwelijks- en echtscheidingsdocumenten en uittreksels uit de burgerlijke stand. Hoofdstuk vijf gaat in op voogdijverklaringen. In hoofdstuk zes worden vervolgens documenten voor Syriërs in de buurlanden van Syrië beschreven. Hoofdstuk zeven gaat in op documenten van Syrische oppositiegroeperingen en in hoofdstuk acht wordt ten slotte kort ingegaan op overige categorieën, waaronder rijbewijzen en civiele registers.

¹ Zie algemeen ambtsbericht Syrië van 22 juni 2015, paragraaf 4.4.7: *Dienstplichtweigeraars en deserteurs*, <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/ambtsberichten/2015/06/22/algemeen-ambtsbericht-syrie-2015-06-22>.

² Dit komt ook naar voren in de in dit ambtsbericht beschreven aanvraagprocedures. Vertrouwelijke bron, 3 mei 2017.

³ Vertrouwelijke bron, 24 mei 2017.

1 Paspoorten en Palestijnse reisdocumenten

1.1 Paspoorten

Het reguliere reisdocument voor Syriërs is het nationale paspoort. Paspoorten worden officieel uitgevaardigd door het departement voor Immigratie en Paspoorten, dat valt onder het ministerie van Binnenlandse Zaken in Damascus. Er bestaan vier soorten Syrische paspoorten. Naast het reguliere (donkerblauwe) paspoort zijn dit: het dienstpaspoot (groen), het diplomatieke paspoort (rood) en het 'speciale' paspoort (lichtbruin)⁴.⁵ Het reguliere paspoort is zes jaar geldig. Paspoorten die worden afgegeven aan mannen die hun militaire dienstplicht nog niet hebben voltooid, zijn (maximaal) twee jaar geldig.⁶ In de regel krijgen minderjarigen een paspoort met een geldigheidsduur van zes jaar, tenzij zij binnenkort de dienstplichtige leeftijd bereiken. In dat geval krijgen zij – net als personen in de dienstplichtige leeftijd die hun dienst nog moeten vervullen – een paspoort met een geldigheidsduur van (maximaal) twee jaar.⁷ Jonge kinderen kunnen ook een Syrisch paspoort bezitten. Dit kan in theorie al vanaf de geboorte.⁸ Deze kan worden aangevraagd door de ouders, waarbij de identiteitskaarten van de beide ouders en het familieboekje, waarin het kind staat geregistreerd, moeten worden overgelegd. Het paspoort dient voor het kind in dat geval naast een reisdocument ook als identiteitsdocument.⁹ Bij het ontbreken van een zelfstandig paspoort van het kind, dient het familieboekje als identificatiedocument.¹⁰

Volgens een artikel van het Syrische staatsmediabedrijf *Syrian Arab News Agency* (SANA) uit februari 2013, vaardigde het ministerie van Binnenlandse Zaken eenmalig paspoorten uit met een geldigheidsduur van tien jaar vanaf januari 2013.¹¹ Volgens bronnen bestaan er echter alleen paspoorten met een geldigheidsduur van zes jaar en (maximaal) twee jaar voor personen die hun dienstplicht nog moeten vervullen.¹²

Naar verluidt bestaan er speciale reisbrieven voor Syriërs die hun paspoort zijn kwijtgeraakt.¹³

1.1.1 Aanvraagprocedure

Bij de aanvraag van een paspoort dient een identiteitskaart te worden overgelegd. Daarnaast moet een ingevuld aanvraagformulier, met daarop vermeld het

⁴ Het is dezerzijds onbekend welk specifiek doel het 'speciale paspoort' dient en of er in de praktijk sprake is van afgifte van dit paspoort.

⁵ US Department of State (Bureau of Consular Affairs), *Syria reciprocity schedule*, geraadpleegd op 21 juni 2017.

⁶ Zie ook het ambtsbericht over de Syrische dienstplicht van 23 december 2016.

⁷ Zaman al-Wasl, *If you are a minor you need tons of patience to obtain Syrian passport*, 26 april 2016; Vertrouwelijke bronnen, 3 mei; vertrouwelijke bron, 24 mei; zie ook het ambtsbericht over de Syrische dienstplicht van 23 december 2016.

⁸ De wet stelt geen minimum leeftijd. Vertrouwelijke bronnen 3 mei 2017; Vertrouwelijke bron, 24 mei 2017.

⁹ Dit, aangezien de Syrische identiteitskaart pas vanaf het veertiende levensjaar kan worden aangevraagd.

¹⁰ Norwegian Refugee Council (NRC) / International Human Rights Clinic at Harvard Law School (IHRC), *Securing status. Syrian refugees and the documentation of legal status, identity, and family relationships in Jordan*, november 2016.

¹¹ SANA, 28 februari 2013 in: Immigration and Refugee Board of Canada, *Syria: Procedures to obtain, renew and replace national identity cards and passports; information contained in the passport and the identity card*, 13 juli 2013; Vertrouwelijke bronnen, 3 mei 2017.

¹² Vertrouwelijke bronnen, 3 mei 2017; Vertrouwelijke bron, 24 mei 2017.

¹³ US Department of State (Bureau of Consular Affairs), *Syria reciprocity schedule*, geraadpleegd op 21 juni 2017, Immigration and Refugee Board of Canada, *Responses to information requests SYR104658.E*, 22 november 2013.

elfcijferige nationale nummer (*al-raqm al-watani*), en een aantal kleurenpasfoto's¹⁴ worden overgelegd. Mannelijke aanvragers dienen tevens hun militaire boekje te overleggen. Mannen in de dienstplichtige leeftijd die uitstel van de militaire dienstplicht hebben gekregen vanwege studie, dienen het uitstelbewijs te overleggen.¹⁵ Een bron stelde dat in plaats van een identiteitskaart ook een individueel uittreksel (*ikhraj qaid fardi*) uit het bevolkingsregister voorzien van een foto kan worden getoond.¹⁶ Een andere bron stelde dat zowel de identiteitskaart als het individueel uittreksel moet worden overgelegd, alsmede een familieboekje.¹⁷

Personen in de dienstplichtige leeftijd (of die binnenkort de dienstplichtige leeftijd bereiken, dat wil zeggen tussen 17 en 42 jaar) hebben goedkeuring van de militaire autoriteiten (het rekruteringsbureau, *maktab al-tajneed*) nodig om een paspoort te kunnen aanvragen. Minderjarigen (personen onder de achttien jaar) hebben (schriftelijke) toestemming nodig van de vader of de voogd. Toestemming van de moeder is niet benodigd. Ambtenaren dienen goedkeuring van hun respectievelijke ministeries te krijgen alvorens een paspoort te mogen aanvragen. Hierbij zou ook een veiligheidsonderzoek plaatsvinden door de Syrische binnenlandse veiligheidsdienst (*Mukhabarat*).¹⁸

Het aanvragen van een paspoort in Syrië kost volgens bronnen 30.000 tot 35.000 Syrische ponden (ongeveer 53 tot 62 euro) voor een spoedaanvraag (één tot twee dagen) en 13.000 Syrische ponden (ongeveer 23 euro) voor een reguliere aanvraag.¹⁹ Een bron stelde dat een reguliere aanvraag tienduizend Syrische ponden kost, maar dat daarbij een verzekeringsheffing moet worden betaald van ongeveer drieduizend pond. Deze bron gaf aan dat een reguliere aanvraag ongeveer 25.000 pond kost (ruim 43 euro), aangevuld met de heffing.²⁰ Volgens bronnen varieert de duur van een reguliere aanvraag van zeven dagen tot één maand.²¹ Volgens een bron zijn er officieel geen regionale verschillen in Syrië²² als het gaat om de mogelijkheden en kosten voor het verkrijgen van een paspoort.²³

Het paspoort wordt normaliter in persoon aangevraagd in de plaats waar de persoon staat ingeschreven of in Damascus, bij het hoofdkantoor van het departement voor Immigratie en Paspoorten.²⁴ Indien de persoon de aanvraag niet zelf kan verrichten, kan een direct familielid of een andere gemachtigde dit voor hem doen. Hiertoe heeft de gemachtigde een notarieel gewaarmerkte machtiging nodig (*wikala*). Deze

¹⁴ Het is onduidelijk om hoeveel foto's het gaat. Bronnen noemen verschillende aantallen. De meeste bronnen noemen twee foto's. Sommigen noemen vier foto's.

¹⁵ Immigration and Refugee Board of Canada (IRBC): Response to information requests (RIR), *Syria: Requirements and procedures to obtain, renew, and replace passports and national identity cards; information and details contained in each document, including physical characteristics* (2013-July 2015), 13 augustus 2015; IRBC/RIR, *Syria: Requirements and procedures to obtain a passport from abroad, specifically for a Syrian citizen living in Jordan as a temporary resident; information contained in the passport* (2012), 21 mei 2013; Vertrouwelijke bronnen, 3 mei 2017.

¹⁶ Vertrouwelijke bron, 3 mei 2017.

¹⁷ Vertrouwelijke bron, 24 mei 2017.

¹⁸ Vertrouwelijke bronnen, 3 mei 2017; Vertrouwelijke bron, 24 mei 2017.

¹⁹ Omrekenkoers volgens www.wisselkoers.nl, geraadpleegd op 21 juni 2017.

²⁰ Vertrouwelijke bron, 24 mei 2017.

²¹ Vertrouwelijke bronnen, 3 mei 2017; Gulf News, Syria, *Syrian passport trade becomes unlikely cash cow*, 31 december 2016.

²² Dat wil zeggen, het deel van Syrië waar het regime overheidsdiensten kan verlenen.

²³ Hierbij zij in acht genomen hetgeen is gesteld in de inleiding van dit ambtsbericht, namelijk dat arbitraire toepassing van de regels voorkomt in Syrië. Vertrouwelijke bron, 3 mei 2017.

²⁴ US Department of State (Bureau of Consular Affairs), *Syria reciprocity schedule*, <http://travel.state.gov/content/visas/english/fees/reciprocity-by-country/SY.html#nationalidcards-8>, geraadpleegd op 21 juni 2017, Immigration and Refugee Board of Canada, *Syria: Procedures to obtain, renew and replace national identity cards and passports; information contained in the passport and the identity card*, 13 juli 2013; Vertrouwelijke bron, 25 maart 2015.

persoon kan het paspoort ook afhaken.²⁵ Volgens een bron maakt het (in de regel) bij een aanvraag en het afhaken van een paspoort door derden niet uit (voor de dienstverlenende autoriteiten) of de houder van het paspoort gevlucht is of banden heeft met de oppositie. Volgens de bron wordt alleen in het geval van een arrestatiebevel geen paspoort verstrekt.²⁶ Volgens een andere bron maakt het in theorie niet uit of de betrokkene gevlucht is of banden heeft met de oppositie, maar kan er in de praktijk in sommige gevallen sprake zijn van het vertragen of uitstellen van de aanvraagprocedure of het in het geheel niet verstrekken van het paspoort.²⁷ Weer een andere bron stelt dat de mogelijkheden tot afhaken van documenten door derden in theorie weliswaar aanwezig zijn, maar dat dit sterk per geval verschilt. Hierbij zou het veel verschil uitmaken of de aanvrager door de autoriteiten wordt beschouwd als gelieerd aan of sympathisant van de oppositie. Volgens de bron hanteert de overheid een brede definitie voor sympathisant of aanhanger van een oppositionele groepering.²⁸ Syriërs in het buitenland zijn in veel gevallen bang voor maatregelen van de zijde van de Syrische autoriteiten, indien zij zich melden voor een aanvraag tot verkrijging of verlenging van een paspoort (zie ook het ambtsbericht over de Syrische dienstplicht van 23 december 2016 en hieronder bij paragraaf 2.1.3).

1.1.2 *Verlenging en vernieuwing van het paspoort*

De procedure voor het verlengen of vernieuwen van een paspoort zou volgens bronnen dezelfde zijn als die voor een paspoortaanvraag, met dien verstande dat bij verlenging en vernieuwing ook het oude paspoort dient te worden overhandigd. Verlenging van het paspoort geschiedt door het plaatsen van een verlengingssticker in het oude paspoort. Bij vernieuwing krijgt de aanvrager een nieuw paspoortboekje. Mannen die jonger zijn dan 42 jaar dienen voorts een bewijs van het militaire rekruteringsbureau (*sha'bat al-tajneed*) te overleggen om te kunnen vaststellen of zij al zijn opgeroepen voor de militaire (reservisten)dienst.²⁹

1.1.3 *Paspoortaanvragen vanuit het buitenland*

Officieel kan er een aanvraag voor een paspoort in het buitenland worden gedaan bij vertegenwoordigingen van het Syrische regime.³⁰ Volgens een bron moet de aanvrager over een geldige verblijfsvergunning beschikken in het gastland om een paspoort bij een Syrisch consulaat of een Syrische ambassade aan te kunnen vragen.³¹ Volgens een andere bron konden Syriërs die vanuit het buitenland een paspoort wilden aanvragen vóór het conflict alleen een paspoort aanvragen in het land waar zij een verblijfsvergunning hadden, maar kunnen Syriërs momenteel ook vanuit landen waar zij geen verblijfsvergunning hebben een paspoort aanvragen. Volgens deze bron zijn de kosten en procedures voor het aanvragen van een paspoort in het buitenland in alle mogelijke gevallen gelijk (zie volgende alinea voor de bedragen).³² Een andere bron stelt eveneens dat het mogelijk is om een aanvraag in te dienen bij een Syrische vertegenwoordiging in een ander land dan het land van verblijf en dat de procedures voor een dergelijke aanvraag dezelfde zijn als voor aanvragen vanuit het land van verblijf.³³

²⁵ Vertrouwelijke bronnen, 3 mei 2017. Immigration and Refugee Board of Canada, Syria: *Requirements and procedures to obtain, renew, and replace passports and national identity cards; information and details contained in each document, including physical characteristics (2013-July 2015)*, 13 augustus 2015;

²⁶ Vertrouwelijke bron, 3 mei 2017.

²⁷ Vertrouwelijke bronnen, 3 mei 2017.

²⁸ Het zou hierbij gaan om nagenoeg elke vorm van kritiek op de overheid of vorm van (vreedzaam) protest. Vertrouwelijke bron, 24 mei 2017.

²⁹ Vertrouwelijke bronnen, 3 mei 2017; zie ook het thematisch ambtsbericht over de Syrische dienstplicht van 23 december 2016.

³⁰ In Nederland verblijvende Syriërs dienen hun aanvragen in te dienen bij de Syrische ambassade in Brussel.

³¹ Vertrouwelijke bronnen, 3 mei 2017.

³² Vertrouwelijke bron, 3 mei 2017.

³³ Vertrouwelijke bron, 24 mei 2017.

Tot enkele jaren geleden werden alle aanvragen voor reisdocumenten die door Syriërs werden ingediend in het buitenland scherp gecontroleerd door de Syrische geheime dienst (*Mukhabarat*) in Damascus. In april 2015 vaardigde het Syrische regime echter een decreet uit waarmee het voor gevluchte Syriërs in het buitenland mogelijk zou zijn om reisdocumenten (waaronder een paspoort) aan te vragen of te verlengen zonder tussenkomst van de Mukhabarat. Voor zover bekend geldt dit decreet nog steeds. Het decreet leidde in 2015 tot een sterke toename van het aantal aanvragen op Syrische vertegenwoordigingen in de buurlanden van Syrië. Syrische vertegenwoordigingen in het buitenland gingen na de afkondiging van het decreet door het regime naar verluidt te gemakkelijk over tot afgifte van paspoorten. Hierdoor ontstond zorg in westerse landen over een toename van het gebruik van illegale paspoorten door Syrische vluchtelingen en minder controle op mensensmokkel en terrorisme.³⁴ Syriërs in het buitenland die vreesden (alsnog) in militaire dienst te moeten en Syriërs met (vermeende) banden met de Syrische oppositie maakten echter veelal geen gebruik van deze mogelijkheid uit angst te maken te krijgen met tegen hen of hun familie gerichte repercussies, ondanks de belofte van de Syrische autoriteiten. Het aanvragen van een nieuw paspoort bij een Syrische vertegenwoordiging in het buitenland kostte tot voor kort vierhonderd Amerikaanse dollar en het hernieuwen van een paspoort kostte tweehonderd Amerikaanse dollar. In april 2017 werden wijzigingen op de paspoortwetgeving aangenomen door de Syrische regering die de kosten voor het aanvragen van Syrische paspoorten en reisdocumenten in het buitenland verhoogden naar achthonderd dollar voor spoedaanvragen en vierhonderd dollar voor reguliere aanvragen.³⁵ Het Syrische regime verklaarde echter via berichtgeving op de websites van de Syrische consulaten in Jordanië en Turkije dat het per 24 april 2017 zou stoppen met het hernieuwen van paspoorten van Syriërs in die landen. Het regime gaf geen verklaring voor het besluit.³⁶

Het is onduidelijk of paspoorten die worden afgegeven door Syrische vertegenwoordigingen in het buitenland een standaard geldigheidsduur hebben van twee jaar of dat er ook paspoorten worden afgegeven met een geldigheidsduur van zes jaar. Paspoorten die worden uitgegeven door Syrische ambassades in het buitenland kunnen volgens enkele bronnen een geldigheidsduur hebben van (maximaal) twee jaar of zes jaar (net als in de Syrische binnenlandse situatie).³⁷ Volgens een andere bron hebben paspoorten die worden afgegeven door Syrische vertegenwoordigingen in het buitenland een geldigheidsduur van twee jaar.³⁸

1.1.4

Uitreis

Om Syrië uit te reizen is in de meeste gevallen een geldig paspoort nodig. Daarnaast moet een uitreisheffing worden betaald. Voor zover bekend bedraagt deze heffing tweeduizend Syrische pond (ongeveer 3,5 euro) bij uitreis over land en vijfduizend pond (ongeveer 8,5 euro) bij uitreis via luchthavens. Bij uitreis naar Libanon kan voor zover bekend soms worden volstaan met een identiteitskaart en (indien van

³⁴ Vertrouwelijke bron, 3 mei 2017; Vertrouwelijke bron, 24 mei 2017; UNHCR, *Relevant country of origin information to assist with the application of UNHCR's Country Guidance on Syria: "Illegal exit" from Syria and related issues for determining the international protection needs of asylum-seekers from Syria*, februari 2017; Express, *Alarm as Syria sells 10,000 passports with few questions asked*, 11 september 2015; Aljazeera America, *Syria relaxes passport rules, letting refugees and draft dodgers apply*, 27 april 2015.

³⁵ US Department of State, *Syria country report on human rights practices 2016*, 3 maart 2017; The New Arab, *Syrian passport now the most expensive*, 4 april 2017; The Syrian Observer, *Syrian Consulate in Istanbul begins immediate renewal of passports*, 30 april 2015. Een bron stelde dat de kosten voor een reguliere aanvraag driehonderd Amerikaanse dollar bedragen. Vertrouwelijke bron, 24 mei 2017.

³⁶ Al Arabiya, *Syria says it will halt passport renewals in Jordan, Turkey*, 24 april 2017.

³⁷ Vertrouwelijke bronnen, 3 mei 2017.

³⁸ Vertrouwelijke bron, 24 mei 2017.

toepassing) een familieboekje om de kinderen te identificeren die nog geen zelfstandig identiteitsdocument hebben.³⁹ Officieel hoeven Syriërs die in het bezit zijn van een geldig reisdocument geen toestemming te hebben van de Syrische autoriteiten om naar het buitenland te reizen. Echter, personen die door de regering worden beschouwd als sympathisant van of lid van een oppositionele groepering kunnen niet vrijelijk Syrië verlaten of regeringsgebied betreden.⁴⁰ Voorts dienen de volgende categorieën personen (te allen tijde) toestemming te vragen aan de Syrische autoriteiten om het land te mogen uitreizen:⁴¹

1. Ambtenaren: zij dienen een verzoek in te dienen bij hun respectievelijke ministeries. Afhankelijk van rang en stand kunnen aan de uitreis voorwaarden worden verbonden. Ambtenaren dienen tevens een verzoek in te dienen bij hun ministeries om een paspoort aan te kunnen vragen;⁴²
2. Beroepsmilitairen: zij dienen toestemming te vragen aan de militaire autoriteiten om Syrië te mogen uitreizen. Naar verluidt wordt er sinds een aantal jaren enkel toestemming gegeven aan militair beroepspersoneel om voor officiële doeleinden het land uit te reizen. Een beroepsmilitair die ongeautoriseerd het land uitreist wordt beschouwd als een deserteur;⁴³
3. Mannen in de dienstplichtige leeftijd: zij dienen toestemming te vragen aan het militaire rekruteringsbureau (*maktab al-tajneed*). De Wet inzake de Militaire Dienstplicht⁴⁴ vereist dat de betrokkene een borgsom van vijftigduizend Syrische pond (bijna 87 euro) betaalt en dat een Syrische militair of een staatsambtenaar garant voor hem staat.⁴⁵

Kinderen mogen alleen het land uitreizen met schriftelijke goedkeuring van de vader (bekrachtigd door een shariarechtbank), ook wanneer zij samen met de moeder reizen (zie ook hoofdstuk vier inzake voogdij).⁴⁶

1.1.5

Overige informatie over Syrische paspoorten

Het is onbekend of er specifieke categorieën personen zijn die niet in aanmerking komen voor een Syrisch paspoort. Politieagenten zijn uit hoofde van hun beroep niet uitgesloten van de mogelijkheid een paspoort aan te vragen. Zij dienen echter wel toestemming te krijgen van hun departement. Dit geldt overigens voor al het overheidspersoneel (zie ook paragraaf 2.1.4).⁴⁷

³⁹ US Department of State, *Syria country report on human rights practices 2016*, 3 maart 2017; Refugees Lebanon.org, *Q & A on 'New entry & renewal procedures for Syrians in Lebanon*, 1 januari 2016 Vertrouwelijke bron, 24 mei 2017.

⁴⁰ US Department of State, *Syria country report on human rights practices 2016*, 3 maart 2017; The Syrian Observer, *Syrian Consulate in Istanbul begins immediate renewal of passports*, 30 april 2015; zie ook het ambtsbericht over de Syrische dienstplicht van 23 december 2016.

⁴¹ UNHCR, *Relevant country of origin information to assist with the application of UNHCR's Country Guidance on Syria: "Illegal exit" from Syria and related issues for determining the international protection needs of asylum-seekers from Syria*, februari 2017; Vertrouwelijke bron, 3 mei 2017.

⁴² Zie ook het ambtsbericht over de Syrische dienstplicht van 23 december 2016.

⁴³ Zie voor de bepalingen en straffen inzake desertie het ambtsbericht over de Syrische dienstplicht van 23 december 2016.

⁴⁴ Artikel 48 van Decreet nummer 30 van 2007, ook wel de *Service of the Flag Law*, gewijzigd bij wet nummer 3 van januari 2017.

⁴⁵ Vertrouwelijke bron, 24 mei 2017.

⁴⁶ UNHCR, *Relevant country of origin information to assist with the application of UNHCR's Country Guidance on Syria: "Illegal exit" from Syria and related issues for determining the international protection needs of asylum-seekers from Syria*, februari 2017; Vertrouwelijke bron, 24 mei 2017.

⁴⁷ Vertrouwelijke bron, 3 mei 2017; Vertrouwelijke bron, 24 mei 2017; UNHCR, *Relevant country of origin information to assist with the application of UNHCR's Country Guidance on Syria: "Illegal exit" from Syria and related issues for determining the international protection needs of asylum-seekers from Syria*, februari 2017; zie ook het ambtsbericht over de Syrische dienstplicht van 23 december 2016.

Volgens bronnen is het niet moeilijker voor soennieten om aan een paspoort te komen dan voor niet-soennieten.⁴⁸

Het hebben van studie-uitstel voor militaire dienst wordt niet vermeld in het paspoort, alleen in het militaire boekje.⁴⁹ Het uitstelbewijs is wel benodigd bij de aanvraag ter verkrijging van het paspoort (zie paragraaf 2.1.1).⁵⁰

Volgens bronnen neemt de overheid voor alle paspoortaanvragen vingerafdrukken af, ook bij jonge kinderen. Vanaf de leeftijd van achttien jaar is een handtekening van de houder vereist.⁵¹

Het is onduidelijk waarnaar het gedeelte in het paspoort waar 'beroep' moet worden ingevuld precies verwijst. Volgens een bron wordt in paspoorten alleen het beroep aangegeven indien de houder een professionele registratie heeft bij bijvoorbeeld een beroepssyndicaat of een commercieel register. Dit zal dan – indien de houder het betreffende bewijs overlegt – op het paspoort worden vermeld.⁵² Een andere bron stelt dat dit gedeelte verwijst naar het beroep dat door de houder wordt uitgeoefend ten tijde van de afgifte van het paspoort.⁵³

Een Syriër mag volgens de geraadpleegde bronnen naast het geldige paspoort ook het oude, verlopen paspoort in bezit hebben. Het oude paspoort moet wel worden afgestempeld als zijnde verlopen.⁵⁴

In het paspoort wordt normaliter altijd het elfcijferige nationale nummer (*al raqm al-watani*) vermeld. In voorkomende gevallen waarbij het nummer niet is vermeld in het paspoort, is onbekend wat hiervan de oorzaak is.⁵⁵

Overigens is de praktijk van het vervalsen of namaken van paspoorten wijd verspreid in Syrië. De facto autoriteiten in gebieden die niet onder controle staan van het regime geven soms ook paspoorten af (zie ook paragrafen 6.1 en 6.2). Ook radicale groepen zoals ISIS zouden over apparatuur en over materialen beschikken om valse paspoorten te fabriceren (zie ook paragraaf 6.1).⁵⁶

1.2 Reisdocumenten voor Palestijnse vluchtelingen in Syrië

Op basis van een decreet van de Syrische overheid uit 1960 kunnen Palestijnen in Syrië aanspraak maken op een speciaal reisdocument voor Palestijnen.⁵⁷ De voorwaarden voor verkrijging van een dergelijk reisdocument zijn dat de Palestijnen staan ingeschreven bij het Syrische registratiekantoor voor Palestijnse vluchtelingen (*General Administration for Palestine Arab Refugees*, GAPAR, vallende onder het ministerie van Arbeid en Sociale Zaken in Damascus) en dat zij in bezit zijn van een geldige Syrische (tijdelijke) identiteitskaart voor Palestijnen.⁵⁸ Het reisdocument heeft een geldigheidsduur van zes jaar. Palestijnen die hun militaire dienstplicht nog

⁴⁸ Vertrouwelijke bronnen, 3 mei 2017.

⁴⁹ Vertrouwelijke bronnen, 3 mei 2017; vertrouwelijke bron, 24 mei 2017.

⁵⁰ Vertrouwelijke bron, 3 mei 2017.

⁵¹ Vertrouwelijke bron, 3 mei 2017; vertrouwelijke bron, 24 mei 2017.

⁵² Vertrouwelijke bron, 3 mei 2017.

⁵³ Vertrouwelijke bron, 24 mei 2017.

⁵⁴ Vertrouwelijke bronnen, 3 mei 2017; vertrouwelijke bron, 24 mei 2017.

⁵⁵ Bij de gevraagde bronnen onbekend Vertrouwelijke bronnen, 3 mei 2017; vertrouwelijke bron, 24 mei 2017.

⁵⁶ ABC News, *ISIS has whole fake passport industry, official says*, 25 januari 2016; Gulf News, Syria, *Syrian passport trade becomes unlikely cash cow*, 31 december 2016; zie ook algemeen ambtsbericht Syrië van 22 juni 2015.

⁵⁷ Decreet nummer 28.

⁵⁸ Deze voorwaarden werden wettelijk vastgesteld middels wetten nummer 89 uit 1960 en nummer 1311 uit 1963.

moeten vervullen krijgen een reisdocument met een geldigheidsduur van (maximaal) twee jaar. De groep Palestijnen die in of voor 1956 naar Syrië is gekomen (en hun nakomelingen) staan (grotendeels) ingeschreven bij GAPAR en hebben diensgevolge een reisdocument voor Palestijnen aan kunnen vragen.⁵⁹ Een deel van de in 1967 naar Syrië gevluchte Palestijnen⁶⁰ kon zich eveneens in laten schrijven.⁶¹ Dit tezamen betreft het grootste deel van de in Syrië verblijvende Palestijnen (naar schatting 85 procent). Onder deze Palestijnen vallen ook degenen die opgeroepen kunnen worden voor de militaire dienstplicht (uitsluitend degenen die in 1948 zijn gekomen en hun nakomelingen).⁶² De overige Palestijnen die nadien naar Syrië zijn gekomen (met name in 1970/71, 1982 en sinds 2003)⁶³ en hun nakomelingen staan veelal niet ingeschreven bij GAPAR en kunnen geen aanvraag indienen ter verkrijging van een Palestijns reisdocument.⁶⁴ Het reisdocument kan ook worden aangevraagd of hernieuwd bij (nog functionerende) vertegenwoordigers van de Syrische overheid in het buitenland.⁶⁵

Het is onduidelijk of voormalige staatloze Palestijnse vrouwen die door een huwelijk Syrisch staatsburger zijn geworden, hun Palestijnse reisdocument kunnen behouden naast een Syrisch paspoort. Een bron stelt dat zij dit kunnen, ook als het document nog geldig is. Bij een aanvraag van een paspoort buiten Syrië zou dit echter niet mogelijk zijn en zouden deze Palestijnse vrouwen hun Palestijnse reisdocument moeten inleveren. Het Palestijnse reisdocument kan in het geval een voormalige staatloze Palestijnse vrouw huwt met een Syriër niet worden verlengd of vernieuwd.⁶⁶ Een andere bron stelt dat Palestijnse vrouwen na hun huwelijk met een Syriër slechts één reisdocument kunnen bezitten, namelijk het Syrische paspoort.⁶⁷

⁵⁹ Het betreft in de praktijk met name de groepen Palestijnen die in 1948 en in 1956 naar Syrië zijn gekomen.

⁶⁰ Deze groep kwam naar Syrië als gevolg van de 'Zesdaagse Oorlog' tussen Israël en Jordanië, Syrië en Egypte waarbij Israël onder meer de Gazastrook en de Westelijke Jordaanoever bezette waar veel Palestijnen woonden.

⁶¹ Vertrouwelijke bron, 3 mei 2017; vertrouwelijke bron, 24 mei 2017.

⁶² Zie hiervoor het ambtsbericht over de Syrische dienstplicht van 23 december 2016.

⁶³ De eerste groep ontvluchtte de bloedige *Black September* oorlog in Jordanië tussen de *Palestinian Liberation Organisation* (PLO) en de Jordaneze regering. De groep uit 1982 kwam naar Syrië als gevolg van de Israëlische inval in Libanon. Voorts vluchtte een relatief kleine groep Palestijnen vanaf 2003 naar Syrië als gevolg van de Amerikaanse inval in Irak. Zij staan niet ingeschreven bij GAPAR en/of het *United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East* (UNRWA) en zijn nagenoeg volledig afhankelijk van de steun van UNHCR.

⁶⁴ SNAP/ACAPS, *Palestinians from Syria – Syria needs analysis project*, maart 2014; Vertrouwelijke bronnen, 3 mei 2017; Vertrouwelijke bron, 24 mei 2017.

⁶⁵ US Department of State (Bureau of Consular Affairs), *Syria reciprocity schedule*, geraadpleegd op 21 juni 2017.

⁶⁶ Vertrouwelijke bron, 3 mei 2017.

⁶⁷ Vertrouwelijke bron, 3 mei 2017.

2 Identiteitskaarten

2.1 Algemeen

De documenten die door Syriërs kunnen worden gebruikt als identiteitsbewijs zijn voor zover bekend de nationale identiteitskaart (*hawiyya*) of – in geval van verlies van de kaart – een individueel uittreksel uit de plaatselijke (stedelijke) bevolkingsregistratie voorzien van een pasfoto.⁶⁸ Kinderen worden vaak geïdentificeerd aan de hand van hun inschrijving in het familieboekje (zie ook hoofdstuk 4). Op de identiteitskaart wordt het elfcijferige nationale nummer (*al-raqm al-watani*) vermeld van de houder.⁶⁹ Dit nummer verwijst in elk geval naar de provincie / het veiligheidsdirectoraat (*imana*) en de plaats van inschrijving (*qaid*) van de houder. De combinatie van de gegevens op de identiteitskaart kan zo door de autoriteiten worden gebruikt om een vrij accuraat beeld te krijgen van de (regionale)⁷⁰ afkomst van de houder.⁷¹ Het is onbekend of in het elfcijferige nummer specifieke informatie over de houder is verwerkt, bijvoorbeeld of het een voormalige staatloze Koerd betreft.

In Syrië geldt een algemene identificatieplicht. Syriërs vanaf veertien jaar dienen volgens de wet te allen tijde de kaart bij zich te dragen om zich desgevraagd te kunnen legitimeren.⁷² Een identiteitsdocument is onder meer noodzakelijk bij handelingen die te maken hebben met de burgerlijke stand, zoals aangiftes van geboorte en huwelijk en de aanvraag van documenten. Ook is het kunnen tonen van een identificatiedocument vereist bij de vele controleposten in Syrië. De huidige identiteitskaart heeft volgens de geraadpleegde bronnen geen vervaldatum.⁷³

Personen die om uiteenlopende redenen bang zijn om zich bij de autoriteiten te melden, zullen in de regel geen nieuwe kaart aanvragen. Het kan hierbij bijvoorbeeld gaan om personen die vrezen in militaire dienst te moeten.⁷⁴ In gebieden die buiten de controle van het Syrische regime vallen, kunnen geen officiële identiteitskaarten worden aangevraagd. In deze gebieden verstrekken shariarechtbanken en lokale gemeentebesturen soms vervangende documenten die niet worden erkend door het regime en ook buiten Syrië geen geldigheidswaarde hebben (zie ook hoofdstuk 6 en paragraaf 7.3).⁷⁵

⁶⁸ US Department of State (Bureau of Consular Affairs), *Syria reciprocity schedule*, <http://travel.state.gov/content/visas/english/fees/reciprocity-by-country/SY.html#nationalidcards-8>, geraadpleegd op 21 juni 2017; Immigration and Refugee Board of Canada, *Syria: Procedures to obtain, renew and replace national identity cards and passports; information contained in the passport and the identity card*, 5 juli 2013.

⁶⁹ Dit nummer is een uniek persoonsregistratienummer uit de Syrische burgerlijke stand, vergelijkbaar met het Nederlandse burgerservicenummer (BSN).

⁷⁰ Aangezien bevolkingsgroepen zoals bijvoorbeeld Koerden veelal bij elkaar in dezelfde regio's wonen, kan daardoor vaak ook de etnische herkomst worden afgeleid aan de hand van de identiteitsgegevens.

⁷¹ Middle East Research and Information Project (MERIP), *The struggle for Syria's regions*, winter 2013; Vertrouwelijke bron, 13 februari 2017.

⁷² Immigration and Refugee Board of Canada, *Syria: Procedures to obtain, renew and replace national identity cards and passports; information contained in the passport and the identity card*, 5 juli 2013.

⁷³ Vertrouwelijke bronnen, 3 mei 2017; vertrouwelijke bron, 24 mei 2017.

⁷⁴ Zie ook het ambtsbericht over de Syrische dienstplicht van december 2016. Vertrouwelijke bron, 25 maart 2015.

⁷⁵ International Rescue Committee, *Identify me. The documentation crisis in Northern Syria*, juli 2016; Institute for War and Peace Reporting, *Syria: Documenting births, marriages and deaths*, 7 oktober 2016.

2.2 Aanvraagprocedure

Identiteitskaarten worden afgegeven door bevolkingsregistratiekantoren van het departement van Burgerlijke Zaken (de burgerlijke stand) dat valt onder het ministerie van Binnenlandse Zaken. Volgens informatie van het *US State Department* zijn de kaarten kosteloos aan te vragen vanaf de leeftijd van veertien jaar.⁷⁶ Vanaf die leeftijd dienen Syriërs ook in het bezit te zijn van een identiteitskaart. De ouders vragen het document (de eerste keer) aan voor hun kind en overleggen hierbij een (afschrift van de) geboorteakte, hun eigen identiteitsbewijzen en (de relevante gegevens uit) het familieboekje. Bij de aanvraag van een minderjarige dient de betrokkene in persoon aanwezig te zijn.⁷⁷ De kaart wordt in de regel aangevraagd en opgehaald bij het kantoor van de burgerlijke stand in de plaats waar de familiegegevens zijn geregistreerd of (in afwijkende gevallen) bij het kantoor in de huidige woonplaats.⁷⁸ Volgens een Syrische bron dient de aanvraag van de kaart in persoon in Syrië te gebeuren. Voor zover bekend moet de kaart in persoon in Syrië worden afgehaald. Identiteitskaarten kunnen derhalve niet bij Syrische ambassades in het buitenland worden aangevraagd.⁷⁹

2.3 Binnenlandse bewegingsvrijheid

In de praktijk zorgt het niet bezitten van een identiteitsdocument voor veel mensen in Syrië voor een sterke inperking van de bewegingsvrijheid. Binnenlandse reizen zijn bijna niet mogelijk zonder identiteitskaart aangezien deze moeten worden getoond bij de vele controleposten van de Syrische overheid. In theorie kan iedereen die in het bezit is van een geldige Syrische identiteitskaart (of een militair boekje voor mannen in de dienstplichtige leeftijd) vrijelijk binnenlandse reizen maken zonder dat daar toestemming van de autoriteiten voor is vereist. In de praktijk kan dit recht echter sterk worden ingeperkt door uitbarstingen van geweld en arbitraire behandeling bij controleposten van het regime. Personen die de dienstplichtige leeftijd hebben, personen die voorkomen op lijsten van dienstplichtontduikers of deserteurs en personen die er door het regime van worden verdacht contacten of banden met de oppositie te hebben, zijn zeer beperkt in hun binnenlandse bewegingsvrijheid en zullen controleposten van de overheid doorgaans mijden.⁸⁰ Naar verluidt vinden veel arrestaties plaats van personen bij controleposten van het regime, op basis van de herkomstplaats die staat vermeld op de identiteitskaart. Hierdoor zullen volgens een bron veel personen met een herkomstplaats op hun identiteitskaart in oppositiegebied overheidscontroleposten mijden. Dit geldt in het bijzonder voor (jonge) mannen en tieners in de leeftijd waarop zij als strijder zouden kunnen worden ingezet door oppositiegroepen.⁸¹

⁷⁶ US Department of State (Bureau of Consular Affairs), *Syria reciprocity schedule*, <http://travel.state.gov/content/visas/english/fees/reciprocity-by-country/SY.html#nationalidcards-8>, geraadpleegd op 21 juni 2017.

⁷⁷ Tot de leeftijd van veertien jaar staan Syriërs doorgaans ingeschreven in het familieboekje van de ouders die wordt verstrekt bij het huwelijk. NRC/ISI, *Nationality, documentation and statelessness in Syria*, geraadpleegd op 21 juni 2017; UNHCR, *Echoes from Syria issue 1*, juni 2014; Immigration and Refugee Board of Canada, *Syria: Procedures to obtain, renew and replace national identity cards and passports; information contained in the passport and the identity card*, 5 juli 2013, US Department of State (Bureau of Consular Affairs), *Syria reciprocity schedule*, geraadpleegd op 21 juni 2017.

⁷⁸ Vertrouwelijke bron, 24 mei 2017.

⁷⁹ Vertrouwelijke bron, 24 mei 2017; vertrouwelijke bron, 25 maart 2015. Immigration and Refugee Board of Canada, *Syria: Procedures to obtain, renew and replace national identity cards and passports; information contained in the passport and the identity card*, 5 juli 2013.

⁸⁰ Reliefweb, *2017 protection needs overview*, oktober 2016; US Department of State, *Syria country report on human rights practices 2017*, 3 maart 2017.

⁸¹ Vertrouwelijke bron, 24 mei 2017.

2.4 Identiteitsbewijzen voor Palestijnen

Sinds 1963 zijn Palestijnse vluchtelingen verplicht zich te laten registreren bij de *General Administration for Palestinian Arab Refugees* (GAPAR)⁸² en dienen zij in het bezit te zijn van een (tijdelijk) Syrisch identiteitsbewijs.⁸³ GAPAR werkt nauw samen met het *United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East* (UNRWA), het VN-orgaan dat is belast met de zorg voor Palestijnse vluchtelingen. GAPAR is de instantie in Syrië die Palestijnse reisdocumenten en Syrische identiteitsbewijzen voor Palestijnen afgeeft. Palestijnen die niet bij GAPAR staan geregistreerd komen niet in aanmerking voor een (tijdelijk) Syrisch identiteitsbewijs. Ondanks dat de wet uit 1963 registratie verplicht stelt, staat een aantal Palestijnen in Syrië niet ingeschreven bij GAPAR. Het betreft voornamelijk Palestijnen die in 1970/71, in 1982 en na 2003 naar Syrië zijn gekomen, veelal geen geldige documenten hadden en Syrië niet legaal konden inreizen. Ook een deel van de in 1967 naar Syrië gevluchte Palestijnen wist zich niet in te schrijven, omdat zij op Egyptische reisdocumenten het land binnenkwam en als buitenlanders werd beschouwd volgens de Syrische wet. Een ander deel van de groep uit 1967 kon zich wel in laten schrijven omdat zij Jordaneze paspoorten bezat en werd beschouwd als 'Arabische burgers' (zie ook paragraaf 1.2).⁸⁴

Staatloze Palestijnen kunnen geen (tijdelijke) Syrische identiteitskaart aanvragen bij UNRWA of UNHCR.⁸⁵

⁸² Wet nummer 1311 van 1963.

⁸³ US Department of State (Bureau of Consular Affairs), *Syria reciprocity schedule*, geraadpleegd op 21 juni 2017.

⁸⁴ Al-Hardan, Anaheed, *Palestinians in Syria. Nakba memories of shattered communities*, 2016; NRC/ISI, *Nationality, documentation and statelessness in Syria*, geraadpleegd op 21 juni 2017; Immigration and Refugee Board of Canada, *Syria: The legal rights and obligations of a Palestinian who has been issued a Syrian travel document, including whether they must report for military service; whether the rights and obligations apply to Palestinians that have resided outside of the country for the majority of their life and only visited it briefly (2009-2013)*, 22 november 2013; SNAP/ACAPS, *Palestinians from Syria – Syria needs analysis project*, maart 2014.

⁸⁵ NRC/ISI, *Nationality, documentation and statelessness in Syria*, geraadpleegd op 21 juni 2017; SNAP/ACAPS, *Palestinians from Syria – Syria needs analysis project*, maart 2014; Vertrouwelijke bronnen, 3 mei 2017; vertrouwelijke bron, 24 mei 2017.

3 Documenten van de Syrische Burgerlijke Stand

3.1 Algemeen

De door de Syrische burgerlijke stand verstrekte documenten die in dit hoofdstuk worden besproken zijn het familieboekje, de huwelijksakte, het familie uittreksel, het individueel uittreksel en de overlijdensakte. Deze documenten zijn sinds juli 2011 (in theorie) bij elk registratiekantoor van de burgerlijke stand (*al-ahwan al-madaniya*, vallende onder het directoraat Burgerlijke Zaken – *al-shu'un al-madaniya* – van het ministerie van Binnenlandse Zaken,) in het land aan te vragen. Voordien moesten Syriërs zich wenden tot het inschrijvingskantoor van hun geboorteregio. In juli 2011 werd het *Electronic Gate Project* afgerond, waarmee alle afzonderlijke registratiedatabases werden aangesloten op een centraal netwerk en er één centraal secretariaat voor civiele documenten ontstond.⁸⁶ Door het conflict konden Syriërs zich in de praktijk echter niet tot elk kantoor wenden, aangezien veel kantoren waren beschadigd of verwoest door de gevechten. Ook konden de centrale Syrische autoriteiten geen civiele registratiediensten aanbieden in gebieden die onder controle stonden van oppositionele groeperingen.⁸⁷ Documenten van de burgerlijke stand kunnen volgens de Syrische wetgeving worden aangevraagd door de betrokkene zelf, een bloedverwant, een tussenpersoon, een overheidsinstantie of eenieder die een dergelijk afschrift nodig heeft.⁸⁸ Wanneer de aanvrager niet de betrokken persoon in kwestie is, dient een notarieel gewaarmerkte machtiging in het Arabisch (*kifala*) door de betrokkene te worden verstrekt. Ook dient bij voorkeur het familienummer (*raqm al-khana*)⁸⁹ te worden overgelegd aan het secretariaat van de burgerlijke stand.⁹⁰ Echter, het is niet duidelijk of dit ook voor het familieboekje geldt. Volgens bronnen kan een familieboekje alleen worden aangevraagd door de betrokken echtelieden (zie ook paragraaf 4.2).⁹¹

3.2 Familieboekjes

Het Syrische familieboekje (*daftar aili* of *bitaqa al-usriya*)⁹² is een document waarin alle leden van een Syrische familie staan geregistreerd.⁹³ Een getrouwd stel krijgt in Syrië een familieboekje op het moment dat het huwelijk wordt geregistreerd bij de burgerlijke stand (vallende onder het ministerie van Binnenlandse Zaken) op basis van een uitspraak van een shariarechtbank, of aan de hand van een kerkelijk document in geval van een christelijk huwelijk.⁹⁴ De rechterlijke uitspraak vindt plaats aan de hand van een door de moskee, plaatselijke geestelijke of burgemeester (*mukhtar*) verstrekt document na sluiting van een traditioneel

⁸⁶ US Department of State, *Syria reciprocity schedule*, geraadpleegd op 21 juni 2017.

⁸⁷ UNHCR, *In search of solutions: Addressing statelessness in the Middle East and North Africa*, september 2016; International Legal Assistance Consortium (ILAC), *ILAC Syria program 2014-2016*, geraadpleegd op 21 juni 2017; Institute for War and Peace Reporting, *Syria: Documenting births, marriages and deaths*, 7 oktober 2016.

⁸⁸ *Syrian Law of Civil Status* (wet nummer 26/2007 met wijzigingen in 2011), artikel 22.

⁸⁹ Dit is een korte omschrijving van de geboorteplaats gevolgd door (maximaal) vier cijfers, www.xpertburgerzaken.nl, Syrië, *Organisatie burgerlijke stand*, geraadpleegd op 21 juni 2017.

⁹⁰ www.xpertburgerzaken.nl, Syrië, *Organisatie burgerlijke stand*, geraadpleegd op 21 juni 2017.

⁹¹ Vertrouwelijke bronnen, 3 mei 2017.

⁹² *Daftar aili* is de meest gangbare benaming voor het familieboekje, hoewel onofficieel. *Bitaqa al-usriya* is de officiële benaming voor het boekje.

⁹³ Institute on Statelessness and Inclusion (ISI) / Norwegian Refugee Council (NRC), *Understanding statelessness in the Syria refugee context*, 29 november 2016;

⁹⁴ Christenen en Joden dienen zich tot hun eigen religieuze instanties te wenden inzake huwelijken. Joodse huwelijken komen in de praktijk in Syrië echter nagenoeg niet voor. Zie ook www.xpertburgerzaken.nl, Syrië, *Organisatie burgerlijke stand*, geraadpleegd op 21 juni 2017.

huwelijk (*urfi*-huwelijk). Het familieboekje dient als bewijs van ouderlijk gezag over de in het boekje opgetekende kinderen en als bewijs van de huwelijkse staat. Traditioneel zit er een geruime tijd tussen het sluiten van een traditioneel huwelijk en de juridische bekrachtiging ervan bij de rechtbank. Het stel dient ter verkrijging van het familieboekje de identiteitskaarten en een kleurenpasfoto van beide echtelieden en het militaire boekje (*daftar al-tajneed*) van de man te overleggen.⁹⁵

Tijdens de aanvraagprocedure worden indien nodig ook de gegevens van de vrouw overgeheveld van het district waar zij stond ingeschreven voor het huwelijk, naar het district van de man. Het familieboekje kan alleen in Syrië worden aangevraagd, niet bij een ambassade of consulaat van Syrië in het buitenland.⁹⁶ Het familieboekje kan niet worden aangevraagd als er geen sprake is van een huwelijk, bijvoorbeeld door een alleenstaande man.⁹⁷

Volgens bronnen kan de vrouw van het betreffende echtpaar de aanvraag voor het familieboekje verrichten en kan het boekje ook aan haar worden afgegeven, in plaats van aan de man. Hierbij hoeven geen bijzondere omstandigheden van toepassing te zijn.⁹⁸ Volgens bronnen kan een duplicaat⁹⁹ van het boekje worden aangevraagd bij het dienstdoende kantoor van de burgerlijke stand in Syrië.¹⁰⁰ In het familieboekje wordt niet opgetekend of het een duplicaat betreft.¹⁰¹

Het familieboekje kan in Syrië dienen als identificatiebewijs. In de praktijk geldt dit vooral voor kinderen, aangezien zij in verreweg de meeste gevallen (nog) niet over een zelfstandig identiteitsdocument beschikken. Van personen vanaf veertien jaar wordt in de regel verwacht dat zij een geldige identiteitskaart kunnen overleggen (zie ook paragraaf 2.1).¹⁰² Het familieboekje kan niet worden gebruikt als reisdocument, maar is wel een noodzakelijk document bij reizen van Syrië naar Libanon in het geval de kinderen (nog) niet over een zelfstandig identificatiebewijs beschikken (zie ook paragraaf 1.1.4).¹⁰³

Het Syrische familieboekje kan alleen door Syrische burgers worden aangevraagd. Voor geregistreerde buitenlanders in Syrië geldt het familie-uittreksel uit de burgerlijke stand (register van geregistreerde buitenlanders)¹⁰⁴ als equivalent voor het familieboekje.¹⁰⁵

Voor zover bekend worden kinderen chronologisch bijgeschreven in het familieboekje. Het eerst bijgeschreven kind is dus het oudste kind. Ook wanneer een

⁹⁵ Vertrouwelijke bronnen, 3 mei 2017; vertrouwelijke bron, 24 mei 2017; NRC/ISI, *Understanding statelessness in the Syria refugee context*, 29 november 2016; NRC/ISI, *Nationality, documentation and statelessness in Syria*, geraadpleegd op 21 juni 2017.

⁹⁶ NRC/ISI, *Understanding statelessness in the Syria refugee context*, 29 november 2016; NRC/ISI, *Nationality, documentation and statelessness in Syria*, geraadpleegd op 21 juni 2017.

⁹⁷ Vertrouwelijke bron, 3 mei 2017; vertrouwelijke bron, 24 mei 2017.

⁹⁸ Vertrouwelijke bron, 24 mei 2017; vertrouwelijke bron, 3 mei 2017; vertrouwelijke bron, 13 februari 2017.

⁹⁹ Bij verlies moet aangifte bij de politie worden gedaan. Volgens de Syrische wetgeving kan slechts eenmaal per jaar een duplicaat worden aangevraagd, tegen betaling van vijfduizend Syrische ponden (ongeveer 8,5 euro).

¹⁰⁰ Vertrouwelijke bron, 3 mei 2017; vertrouwelijke bron, 24 mei 2017.

¹⁰¹ Vertrouwelijke bron, 24 mei 2017; vertrouwelijke bron, 3 mei 2017.

¹⁰² Vertrouwelijke bron, 3 mei 2017; NRC/IHRC, *Securing status. Syrian refugees and the documentation of legal status, identity, and family relationships in Jordan*, november 2016.

¹⁰³ Vertrouwelijke bron, 24 mei 2017.

¹⁰⁴ Bijvoorbeeld geregistreerde Koerden in al-Hasaka die geen Syrisch staatsburger zijn.

¹⁰⁵ NRC/ISI, *Nationality, documentation and statelessness in Syria: Toolkit*, geraadpleegd op 21 juni 2017; NRC, *Syrian refugees' right to legal identity: implications for return (briefing note)*, januari 2017; NRC/IHRC, *Securing status. Syrian refugees and the documentation of legal status, identity, and family relationships in Jordan*, november 2016.

lid van het gezin overlijdt, wordt dit aangetekend in het familieboekje.¹⁰⁶ Volgens sommige bronnen kunnen derden geen kinderen laten bijschrijven in een familieboekje.¹⁰⁷ Eén bron stelde dat het voor kan komen dat een derde met een notarieel gewaarmerkte machtiging de bijschrijving zou kunnen laten verrichten.¹⁰⁸ Alleen wettige kinderen (geboren binnen het betreffende huwelijksverband) kunnen worden bijgeschreven in het familieboekje.¹⁰⁹

In de regel is het nationale nummer dat in het familieboekje wordt vermeld hetzelfde als het nummer dat in het paspoort of op de identiteitskaart van de betreffende persoon wordt vermeld, ook in geval van een kind dat in het buitenland is geboren. Normaliter worden de nationale nummers van alle in het boekje opgenomen familieleden vermeld.¹¹⁰ Familieboekjes zijn echter handgeschreven, waardoor het kan voorkomen dat de informatie die erin staat vermeld niet (helemaal) accuraat is of niet volledig is bijgewerkt. Het kan naar verluidt voorkomen dat de nationale nummers van enkele in het boekje bijgeschreven kinderen ontbreken of dat er geen enkel nationaal nummer¹¹¹ wordt vermeld in het familieboekje.¹¹²

Een ex-echtgenote blijft volgens bronnen vermeld in het familieboekje, met daarbij aangetekend dat er een echtscheiding of overlijden heeft plaatsgevonden. In geval van een in het boekje aangemerkte echtscheiding, betreft dit volgens bronnen altijd een wettelijk huwelijk, niet (slechts) een traditioneel huwelijk. In de regel vraagt een man eenmaal een familieboekje aan, waarin de complete familiegeschiedenis wordt opgetekend. Eerdere vrouwen en kinderen uit vroegere huwelijken blijven in de regel derhalve vermeld staan in zijn familieboekje.¹¹³

Volgens alle geraadpleegde bronnen kunnen alleen de beide echtelieden een familieboekje aanvragen en afhalen.¹¹⁴ De Syrische wetgeving stelt echter dat documenten van de burgerlijke stand, naast de betrokkene(n) zelf, ook kunnen worden aangevraagd en afgehaald door naaste familie of andere derden met een notarieel gewaarmerkte machtiging (zie paragraaf 4.1). Het is onduidelijk wat de precieze praktijk is in dit verband.

Volgens bronnen worden alleen huwelijken die krachtens de Syrische wetgeving worden erkend, vermeld in het Syrische familieboekje. Traditionele huwelijken van Syriërs die zijn gesloten in het buitenland worden niet in het boekje vermeld.¹¹⁵

Volgens bronnen hebben Palestijnen in Syrië hun (eigen Palestijnse) familieboekje¹¹⁶ nodig om bijvoorbeeld voorzieningen te kunnen aanvragen zoals voedselhulp of

¹⁰⁶ Dit kan door een ambtenaar van de burgerlijke stand worden gedaan tezamen met de registratie in de burgerlijke stand, of door een familielid op verzoek van de ambtenaar die het overlijden in de burgerlijke stand registreert. Vertrouwelijke bron, 3 mei 2017; vertrouwelijke bron, 24 mei 2017.

¹⁰⁷ Vertrouwelijke bronnen, 3 mei 2017.

¹⁰⁸ Vertrouwelijke bron, 24 mei 2017.

¹⁰⁹ Vertrouwelijke bronnen, 3 mei 2017; vertrouwelijke bron, 24 mei 2017.

¹¹⁰ Vertrouwelijke bronnen, 3 mei 2017; vertrouwelijke bron, 24 mei 2017.

¹¹¹ De informatie van verschillende bronnen liep op dit punt uiteen. Een bron stelde dat nationale nummers niet standaard worden vermeld in de boekjes, een andere bron stelde dat de nummers van alle familieleden worden opgenomen, terwijl weer een andere bron stelde dat het nationale nummer van de man nagenoeg altijd wordt vermeld en dat de nummers van de vrouw of (sommige) kinderen in uitzonderingsgevallen niet worden vermeld.

¹¹² Vertrouwelijke bron 13 februari 2017; vertrouwelijke bron, 17 mei 2017; vertrouwelijke bron, 3 mei 2017.

¹¹³ Er moet in Syrië een wettig huwelijksverband kunnen worden aangetoond waarbinnen de kinderen zijn geboren, ook als dit huwelijk niet meer bestaat. Vertrouwelijke bron, 24 mei 2017; vertrouwelijke bronnen, 3 mei 2017.

¹¹⁴ Vertrouwelijke bronnen, 3 mei 2017; vertrouwelijke bron, 24 mei 2017.

¹¹⁵ Vertrouwelijke bron, 3 mei 2017; vertrouwelijke bron, 24 mei 2017.

¹¹⁶ Voor Palestijnen geldt dat zij een eigen familieboekje kunnen krijgen en geen familie-uitreksel als equivalent daarvan hoeven aan te vragen, omdat zij niet worden beschouwd als geregistreerde buitenlanders maar als 'Arabische burgers'.

financiële bijstand en om hun kinderen aan te melden voor school. Dit betekent dat zij het boekje niet naar het buitenland kunnen sturen om een familielid met een vluchtelingenstatus in staat te stellen een gezinsherenigingsprocedure op te starten.¹¹⁷ Volgens een bron kunnen Palestijnse vluchtelingen in het buitenland een aanvraag indienen voor een familie-uittreksel uit de Syrische burgerlijke stand, om zo de familieband aan te tonen ten behoeve van de gezinshereniging.¹¹⁸

3.3 Huwelijksaktes en echtscheidingsdocumenten

3.3.1 *Huwelijk*

Binnen de Syrische praktijk van islamitische huwelijksregistratie¹¹⁹ bestaan de volgende soorten aktes¹²⁰:

1. Aktes¹²¹ die worden opgemaakt bij shariarechtbanken¹²² (*aqd zawaj sharii*)¹²³ en die kunnen worden gebruikt om het huwelijk bij de burgerlijke stand te laten registreren (en waarmee dientengevolge een familieboekje kan worden verkregen);
2. Aktes die niet officieel door een shariarechtbank zijn bekrachtigd, maar algemeen binnen een (moslim)gemeenschap volgens gewoonterecht worden aanvaard als geldend (*aqd zawaj urfi*). Deze gewoonteacontracten zijn wel door een geestelijke bekrachtigd, maar hebben geen officiële status en kunnen derhalve niet zonder meer dienen als document om het huwelijk bij de burgerlijke stand te laten registreren. Deze aktes kunnen wel door een shariarechtbank worden gelegaliseerd, waarna registratie van het huwelijk als wettelijk geldend bij de burgerlijke stand kan plaatsvinden.¹²⁴

Om een traditioneel of religieus huwelijk bij een shariarechtbank bekrachtigd te krijgen dient het paar officieel een getekend document van de plaatselijke burgemeester (*mukhtar*) te overleggen (*shahadat ithbat zawaj*)¹²⁵, waarin staat vermeld dat er een traditioneel huwelijk heeft plaatsgevonden. Een andere mogelijkheid is dat het stel een religieus huwelijkscontract (*ketb al-kitab*; een document afgegeven door een lokale *sheikh* heet *kitab sheikh* of *aqd sheikh*) overlegt.¹²⁶ Daarnaast dienen de benodigde huwelijksformulieren die zijn getekend

¹¹⁷ Vertrouwelijke bronnen, 3 mei 2017.

¹¹⁸ Vertrouwelijke bron, 3 mei 2017.

¹¹⁹ Huwelijken van niet-moslims worden gesloten binnen de eigen religieuze structuren en bekrachtigd door eigen rechtbanken. Zo worden christelijke huwelijken gesloten in de kerk van de eigen denominatie (bijvoorbeeld Syrisch-Orthodox) en bekrachtigd door een christelijke rechtbank. De hierbij behorende documenten dienen ter registratie in de burgerlijke stand.

¹²⁰ Vertrouwelijke bronnen, 3 mei 2017.

¹²¹ Volgens een bron bestaan er huwelijksaktes in Syrië sinds de tijd dat het land onder Frans protectoraat stond (1921-1946). Vertrouwelijke bron, 3 mei 2017.

¹²² Volgens gegevens van www.xpertburgerzaken.nl, geraadpleegd op 21 juni 2017, zijn er 24 shariarechtbanken in Syrië, waarvan zes in Damascus. Het is onbekend of al deze rechtbanken nog functioneel zijn gezien de verwoestingen die hebben plaatsgehad als gevolg van de gewelddadigheden (met name in Aleppo).

¹²³ Oorspronkelijk refereerden volgens een bron zowel *aqd urfi* als *aqd sharii* naar religieuze huwelijken, maar heeft *aqd sharii* heden ten dage de betekenis van officieel door een rechtbank opgemaakte akte. Vertrouwelijke bron, 3 mei 2017.

¹²⁴ Het onderscheid tussen '*aqd urfi*' en '*aqd shari*' geldt breeduit in de islamitische wereld, niet alleen in Syrië. Zie bijvoorbeeld: Cuno, Kenneth M, *Modernizing marriage. Family, ideology and law in Nineteenth and Early-Twentieth Century Egypt*, Syracuse University Press 2015; Rizvi, Sayyed Muhammad, *Marriage and morals in Islam*, Toronto 1994. Vertrouwelijke bron, 3 mei 2017.

¹²⁵ Volgens een bron wordt dit document soms ook *bayan ithbat zawaj* genoemd. Vertrouwelijke bron, 3 mei 2017.

¹²⁶ NRC/ISI, *Nationality, documentation and statelessness in Syria: Civil registration procedures in Syria*, geraadpleegd op 21 juni 2017, Eijk, Esther van, *Family Law in Syria. A plurality of laws, norms and legal practices*

door de *mukhtar* (en die later door de gemeente worden ondertekend) te worden overgelegd. Ook moeten de echtelieden elk een uittreksel uit de burgerlijke stand overleggen, waarin de huidige burgerlijke staat is vermeld (ongehuwd), en dienen medische attesten met verklaringen aangaande eventuele besmettelijke ziektes en de goedkeuring van de militaire autoriteiten voor de man te worden getoond. Als de vrouw voor de eerste maal trouwt, is tevens de aanwezigheid en de goedkeuring van een wettelijke voogd benodigd (meestal de vader).¹²⁷

Het is niet bekend of bij traditionele huwelijken altijd een huwelijksakte wordt opgemaakt. Voor de Syrische autoriteiten geldt de datum die de shariarechtbank bepaalt als de officiële huwelijksdatum. De rechtbank neemt hiertoe meestal de datum over van het religieuze (traditionele) huwelijk, op basis van het religieuze huwelijkscontract.¹²⁸ Binnen tien dagen moet aan de hand van dit door de rechtbank afgegeven document (*sakk zawaj* of *bayan ithbat zawaj*)¹²⁹ het huwelijk worden geregistreerd bij de Syrische burgerlijke stand, die een huwelijkscertificaat (bewijs van registratie, *bayan zawaj*) afgeeft.¹³⁰ Religieuze (of traditionele) huwelijken worden vaak gesloten door *sheikhs*, *imams* of *mullahs*, maar het kan voorkomen dat een religieus huwelijk wordt gesloten door een andere man die als 'geestelijke' (*rajul al-din*) bekend staat in de lokale gemeenschap.¹³¹ Dit kan bijvoorbeeld een islamgeleerde zijn van een universiteitsfaculteit of een stamoudste.¹³²

Traditioneel gesloten huwelijken (*urfi*-huwelijken) zijn in de meeste gevallen geldig volgens de leidende Syrische wet, de *Syrian Law of Personal Status* (SLPS).¹³³ Hierbij geldt dat deze urfi-huwelijken aan zekere islamitisch-juridische voorwaarden moeten voldoen om ze geschikt te maken voor registratie in de burgerlijke stand.¹³⁴ Naar verluidt zouden urfi-huwelijken snel via shariarechtbanken kunnen worden gelegaliseerd, met name als er sprake is van een zwangerschap of geboorte van een kind binnen het traditionele huwelijk. In een dergelijk geval zouden de juridische voorwaarden zelfs minder strikt worden gehanteerd.¹³⁵ Naar verluidt komt het vaak voor, met name in de plattelandstreken van Syrië, dat pas bij een zwangerschap of de geboorte van een kind de noodzaak wordt gevoeld het huwelijk te laten registreren bij een rechtbank. Binnen de Syrische (sharia)wetgeving kunnen

(proefschrift Universiteit Leiden, 2013); Eijk, Esther van, *Family law in Syria. Patriarchy, pluralism and personal status laws*, 2016; Vertrouwelijke bronnen, 3 mei 2017; vertrouwelijke bron, 24 mei 2017.

¹²⁷ NRC/ISI, *Nationality, documentation and statelessness in Syria: Civil registration procedures in Syria*, geraadpleegd op 21 juni 2017, Eijk, Esther van, *Family Law in Syria. A plurality of laws, norms and legal practices* (proefschrift Universiteit Leiden, 2013); Eijk, Esther van, *Family law in Syria. Patriarchy, pluralism and personal status laws*, 2016; Vertrouwelijke bronnen, 3 mei 2017; Vertrouwelijke bron, 24 mei 2017.

¹²⁸ Soms wordt bij het ontbreken van een religieus contract een schriftelijke verklaring van de huwelijksdatum aan de rechtbank overhandigd, dat het stel heeft opgemaakt in het bijzijn van twee getuigen. Vertrouwelijke bron, 24 mei 2017.

¹²⁹ Indien het huwelijk direct wordt bevestigd bij de rechtbank heet het document volgens een bron *sakk zawaj*. In het geval het huwelijk in een later stadium alsnog door de rechtbank wordt bevestigd heet het document *bayan ithbat zawaj*. Vertrouwelijke bron, 24 mei 2017.

¹³⁰ NRC/ISI, *Nationality, documentation and statelessness in Syria: Civil registration procedures in Syria*, geraadpleegd op 21 juni 2017, Eijk, Esther van, *Family Law in Syria. A plurality of laws, norms and legal practices* (proefschrift Universiteit Leiden, 2013); Eijk, Esther van, *Family law in Syria. Patriarchy, pluralism and personal status laws*, 2016; Vertrouwelijke bronnen, 3 mei 2017; vertrouwelijke bron, 24 mei 2017.

¹³¹ In theorie kan een traditioneel huwelijk overal en door iedere man worden gesloten, echter, in de praktijk wordt dit altijd gedaan door een *rajul al-din*.

¹³² Eijk, Esther van, *Family Law in Syria. A plurality of laws, norms and legal practices* (proefschrift Universiteit Leiden, 2013).

¹³³ Wet No. 59 van 17 september 1953, met wijzigingen in 1975, 2003 en 2010.

¹³⁴ Deze voorwaarden zijn met name: het plaatsvinden van een huwelijksaanbod en de acceptatie ervan (door de vrouw), het opmaken van een contract inclusief de voorwaarden voor de bruidsschat en de aanwezigheid van twee getuigen en (eventueel) een huwelijksbegeleider of wettelijke voogd.

¹³⁵ Volgens een bron kan dit betekenen dat bijvoorbeeld de militaire goedkeuring niet hoeft te worden getoond. Vertrouwelijke bron, 24 mei 2017.

kinderen niet worden geregistreerd als zij buiten een wettelijk huwelijksverband zijn geboren.¹³⁶ De datum van het traditionele huwelijk zal daarom in de meeste gevallen door de rechtbank worden aangehouden om de geboorte van het kind binnen het huwelijksverband te trekken. Officiële registratie van kinderen kan niet plaatsvinden enkel op basis van een traditioneel/religieus huwelijk.¹³⁷

In de praktijk kan het naar verluidt ook voorkomen dat de shariarechter een huwelijk wettig verklaart op getuigenverklaringen, waarbij mogelijk geen akte wordt overgeleverd. De shariarechter bepaalt in welke mate de huwelijkspartners bewijs of getuigenverklaringen moeten aanleveren van hun eerder gesloten traditionele/religieuze huwelijk.¹³⁸ Een religieus huwelijk kan ook door een wettelijke vertegenwoordiger of een familielid worden geregistreerd bij een shariarechtbank. Hiertoe moet een notarieel gewaarmerkte machtiging worden getoond.¹³⁹ Ook hier is het aan de rechtbank of er verdere bewijzen of getuigenverklaringen benodigd zijn.¹⁴⁰

Volgens de SLPS mogen islamitische vrouwen niet huwen met niet-islamitische mannen.¹⁴¹ Islamitische mannen mogen volgens de SLPS wel huwelijken aangaan met christelijke en Joodse vrouwen. Huwelijken van mannen met vrouwen die een andere overtuiging aanhangen dan de christelijke, Joodse of islamitische zijn verboden.¹⁴²

Volgens bronnen kunnen staatloze Palestijnen zich ook tot de Syrische instanties wenden om hun traditionele/religieuze huwelijken om te laten zetten in officieel geregistreerde huwelijken. Dit geldt voor alle (bij GAPAR) geregistreerde Palestijnen.¹⁴³ Volgens een bron is het voldoende dat één van de echtelieden geregistreerd staat om het huwelijk officieel door een shariarechtbank te laten registreren.¹⁴⁴

Volgens de SLPS heeft een man die zijn dienstplicht nog moet vervullen (of die in actieve dienst is) toestemming nodig van de militaire autoriteiten om te trouwen. Volgens bronnen moet een voorgenomen huwelijk altijd aan de militaire autoriteiten worden gemeld en zal de toestemming in de regel worden gegeven.¹⁴⁵ Naar verluidt komt het echter voor dat mannen die hun dienstplicht nog moeten vervullen (of die in dienst zijn) alleen traditioneel trouwen (*urfi*) omdat zij geen toestemming van de militaire autoriteiten kunnen krijgen of geen toestemming aan de militaire autoriteiten willen of durven vragen.¹⁴⁶ Volgens één bron kan het huwelijk officieel niet worden geregistreerd bij de shariarechtbank voordat de militaire dienstplicht is voldaan. De militaire autoriteiten vaardigen volgens de bron pas een goedkeuringsverklaring uit na afronding van de dienstplicht. Indien er inmiddels

¹³⁶ Decreet nummer 26 van 2007, artikel 28.

¹³⁷ Eijk, Esther van, *Pluralistic family law in Syria: Blane or blessing?* In: 'Electronic Journal of Islamic and Middle Eastern Law (EJIMEL), vol. 2, 2014 (p.73-82)'; Eijk, Esther van, *Family Law in Syria. A plurality of laws, norms and legal practices* (proefschrift Universiteit Leiden, 2013); Vertrouwelijke bronnen, 3 mei 2017; vertrouwelijke bron, 24 mei 2017.

¹³⁸ Eijk, Esther van, *Pluralistic family law in Syria: Blane or blessing?* In: 'Electronic Journal of Islamic and Middle Eastern Law (EJIMEL), vol. 2, 2014 (p.73-82)'; Eijk, Esther van, *Family Law in Syria. A plurality of laws, norms and legal practices* (proefschrift Universiteit Leiden, 2013); vertrouwelijke bron, 3 mei 2017.

¹³⁹ Vertrouwelijke bron, 24 mei 2017.

¹⁴⁰ Vertrouwelijke bron, 3 mei 2017.

¹⁴¹ Dit geldt ook voor traditionele/religieuze huwelijken. Vertrouwelijke bron, 24 mei 2017.

¹⁴² SLPS, artikel 48, via www.expertburgerzaken.nl, *Syrië, huwelijk*, geraadpleegd op 21 juni 2017; vertrouwelijke bron, 3 mei 2017.

¹⁴³ Vertrouwelijke bronnen, 3 mei 2017; vertrouwelijke bron, 24 mei 2017.

¹⁴⁴ Vertrouwelijke bron, 3 mei 2017.

¹⁴⁵ Vertrouwelijke bronnen, 3 mei 2017.

¹⁴⁶ Eijk, Esther van, *Family Law in Syria. A plurality of laws, norms and legal practices* (proefschrift Universiteit Leiden, 2013).

kinderen uit dit huwelijk zijn geboren, kunnen die volgens de bron derhalve ook pas na de militaire goedkeuring worden geregistreerd.¹⁴⁷ Rechtbanken zijn naar verluidt echter soepel in het wettelijk registreren van huwelijken, vooral als er al kinderen zijn geboren binnen het traditionele huwelijksverband, of als de vrouw zwanger is (zie hierboven).

Huwelijken van Syriërs in het buitenland moeten volgens de Syrische wetgeving binnen negentig dagen na de huwelijksvoltrekking worden geregistreerd bij de Syrische burgerlijke stand. Het stel dient hiertoe in de regel hun buitenlandse huwelijksakte te laten legaliseren bij het ministerie van Buitenlandse Zaken van het gastland, om vervolgens de gelegaliseerde akte bij de Syrische ambassade of het Syrische consulaat te laten registreren. De Syrische vertegenwoordiging verzendt ten slotte een notificatie naar de burgerlijke stand in Syrië ter registratie.¹⁴⁸

Volgens bronnen bestaat er geen officiële verklaring van ongehuwd zijn in Syrië. De ongehuwdenstatus kan worden aangetoond met een individueel of familie-uittreksel uit de burgerlijke stand.¹⁴⁹

3.3.2

Echtscheiding

Bij een wettelijke scheiding (*tafriq*) moet een ingevuld echtscheidingsformulier tezamen met twee kopieën van het familieboekje en de huwelijksakte aan een shariarechtbank worden overgelegd. Aanwezigheid van de vrouw is niet vereist. Dit komt bijvoorbeeld voor in het geval de echtscheiding plaatsvindt met wederzijdse goedkeuring van de beide echtelieden (*mukhala'a*). Zij kan wel in bepaalde gevallen worden gedagvaard door de rechtbank. Indien zij niet verschijnt ontvangt zij schriftelijk een kennisgeving dat de echtscheiding is uitgesproken. Indien zij wel verschijnt en bezwaar maakt tegen de scheiding, zal de rechtbank in de regel een bemiddelingstraject verordonneren. Het kan ook voorkomen dat geen van de beide echtelieden aanwezig is bij de echtscheidingsprocedure bij de rechtbank. In dat geval wordt de procedure aanhangig gemaakt door een naaste verwante of een notarieel gemachtigde. De shariarechtbank dient na de uitspraak van de echtscheiding een afgifte in bij de burgerlijke stand, waarop de echtscheiding in de burgerlijke dossiers van beide partners wordt doorgevoerd en een scheidingsakte (*shahadat al-talaq*, *bayan al-talaq* of *hukum al-talaq*) wordt opgemaakt.¹⁵⁰

Indien één van de huwelijkspartners is vermist, kan op basis van die vermissing een echtscheidingsprocedure in gang worden gezet bij een shariarechtbank. De vermissing moet aantoonbaar minimaal een jaar zijn. Na een jaar kan een vermissingsverklaring worden aangevraagd en drie maanden daarna kan de echtscheidingsprocedure worden ingezet. Echtscheiding volgt niet automatisch, maar moet worden aangevraagd. De rechtbank zal in de regel pas een vermissingsverklaring afgeven indien er grote mate van zekerheid bestaat dat de persoon inderdaad is vermist.¹⁵¹ In de praktijk betreft het nagenoeg alleen

¹⁴⁷ Vertrouwelijke bron, 3 mei 2017; vertrouwelijke bron, 24 mei 2017.

¹⁴⁸ *Syrian Civil Status Code* (decreet nummer 26 uit 2007), artikel 14 en 17; NRC, ISI, *Nationality, documentation and statelessness in Syria*, geraadpleegd op 21 juni 2017; NRC, *Syrian refugees' right to legal identity: implications for return* (Briefing note), januari 2017.

¹⁴⁹ Vertrouwelijke bron, 3 mei 2017.

¹⁵⁰ NRC/ISI, *Nationality, documentation and statelessness in Syria: Civil registration procedures in Syria*, geraadpleegd op 21 juni 2017; Eijk, Esther van, *Family Law in Syria. A plurality of laws, norms and legal practices* (proefschrift Universiteit Leiden, 2013); Vertrouwelijke bronnen, 3 mei 2017; vertrouwelijke bron 24 mei 2017.

¹⁵¹ Zo zijn er volgens een bron overheidslijsten van vermiste personen uit gebieden die zijn heroverd op de oppositie. Deze lijsten worden weliswaar meegewogen bij het besluit tot afgifte van een vermissingsverklaring, maar zijn op zichzelf niet voldoende. Vertrouwelijke bron, 3 mei 2017.

vermissingsgevallen van mannen.¹⁵² Naar verluidt is de bewijslast voor de vrouw om de vermissing van de man aan te tonen hoog en moet zij vermissingsadvertenties hebben geplaatst in meerdere nationale kranten. Voor veel vrouwen van wie de echtgenoot is vermist zijn de kosten voor dergelijke handelingen te hoog.¹⁵³

Naast traditionele huwelijken (*urfi*-huwelijken, zie hierboven) komen in Syrië ook traditionele verstotingen voor, meestal gebaseerd op mondelinge uitspraken van de man. Vrouwen kunnen hun man niet verstoten. Bij deze traditionele 'chtscheidingen' is er in de regel geen sprake van documenten. Echtscheidingen kunnen in de persoonlijke sfeer (tussen de beide echtelieden, samen met de families) worden geregeld, om ze op een latere datum (*ex post facto*) te laten registreren bij een shariarechtbank.¹⁵⁴ Het is onbekend of dit ook kan worden gedaan door gemachtigde derden.

3.4 Familie-uittreksels

Voor het aanvragen van een familie-uittreksel bij de burgerlijke stand in Syrië dient door de aanvrager een (kopie van) de huwelijksakte en vier kleurenpasfoto's te worden overgelegd.¹⁵⁵ Volgens bronnen moet (ook) de identiteitskaart worden overgelegd.¹⁵⁶ Eén bron stelde dat sommige kantoren van de burgerlijke stand om het tonen van het familieboekje kunnen vragen.¹⁵⁷

Een familie-uittreksel kan voor zover bekend alleen worden afgehaald in Syrië zelf.¹⁵⁸ Volgens een bron kan het document bij een consulaat of ambassade in het buitenland worden aangevraagd, maar duurt dit heel lang.¹⁵⁹ Op een familie-uittreksel worden normaal gesproken (voor zover bekend) de leden van een familie vermeld, alsook voormalige huwelijkspartners.¹⁶⁰ Iedere Syrische staatsburger heeft het recht een familie-uittreksel aan te vragen. Een alleenstaande man kan niet voor zichzelf een familie-uittreksel aanvragen. In dat geval zal hij nog op het uittreksel van zijn vader staan.¹⁶¹

Volgens bronnen kan ook een direct familielid of iemand met een notarieel gewaarmerkte volmacht een familie-uittreksel voor iemand aanvragen.¹⁶² Volgens een bron maakt het daarbij niet uit of er hierbij sprake is van personen die zijn gevlucht of die lid zijn van een oppositionele beweging.¹⁶³

In geval van een huwelijk, zal volgens een bron de echtgenote in het familie-uittreksel worden bijgeschreven nadat een shariarechtbank de burgerlijke stand

¹⁵² Doordat veel Syrische mannen slachtoffer zijn geworden in de burgeroorlog en hun lot vaak niet bekend wordt, is het aantal vermiste echtgenoten sterk gestegen sinds het uitbreken van het conflict in maart 2011. Ook komt het voor dat mannen die vanwege het conflict naar het buitenland zijn gevlucht niets meer van zich laten horen.

¹⁵³ The New Arab, *Polygamy and divorce on the rise in war-torn Syria*, 12 september 2016; Eijk, Esther van, *Family Law in Syria. A plurality of laws, norms and legal practices* (proefschrift Universiteit Leiden, 2013); vertrouwelijke bron, 3 mei 2017; vertrouwelijke bron, 24 mei 2017.

¹⁵⁴ Eijk, Esther van, *Family Law in Syria. A plurality of laws, norms and legal practices* (proefschrift Universiteit Leiden, 2013); vertrouwelijke bron, 24 mei 2017.

¹⁵⁵ NRC/ISI, *Nationality, documentation and statelessness in Syria*, geraadpleegd op 21 juni 2017.

¹⁵⁶ Vertrouwelijke bron, 3 mei 2017; vertrouwelijke bron, 24 mei 2017.

¹⁵⁷ Vertrouwelijke bron, 24 mei 2017.

¹⁵⁸ NRC/Information Counselling and Legal Assistance Programme (ICLA), *Update on marriage registration for refugees from Syria*, juni 2014; NRC/ISI, *Nationality, documentation and statelessness in Syria*, geraadpleegd op 21 juni 2017.

¹⁵⁹ Vertrouwelijke bron, 3 mei 2017.

¹⁶⁰ US Department of State, *Syria reciprocity schedule*, geraadpleegd op 21 juni 2017.

¹⁶¹ Vertrouwelijke bron, 3 mei 2017; vertrouwelijke bron, 24 mei 2017.

¹⁶² Vertrouwelijke bron, 24 mei 2017; vertrouwelijke bron, 3 mei 2017.

¹⁶³ Vertrouwelijke bron, 3 mei 2017.

heeft ingelicht dat het huwelijk wettig is. Het familienummer (*raqm al-khana*) van de vader van de vrouw wordt ook op het uittreksel vermeld. In geval van een echtscheiding zal de vrouw teruggebracht worden onder het familienummer van haar vader, niet onder het familienummer van een eventuele eerdere echtgenoot.¹⁶⁴

Volgens bronnen worden op het familie-uittreksel ook overlijdens binnen de familie geregistreerd. Indien een kind huwt zal deze op het familie-uittreksel blijven staan, met daarbij de aantekening dat het kind is gehuwd. Dit geldt ook als het uittreksel wordt uitgevaardigd na het huwelijk.¹⁶⁵ Het is onbekend of de naam van de huwelijkspartner wordt bijgeschreven op het familie-uittreksel.¹⁶⁶

In geval van een echtscheiding en het hertrouwen van de man zal de eerste echtgenote volgens bronnen op het uittreksel worden aangemerkt als 'gescheiden'.¹⁶⁷ Dit geldt volgens een van deze bronnen ook indien deze vrouw eveneens hertrouwt. De nieuwe burgerlijke staat van deze vrouw wordt niet meer op het familie-uittreksel van de (eerste) man vermeld.¹⁶⁸ Volgens een andere bron verandert de status van de eerste vrouw mee in geval zij hertrouwt.¹⁶⁹ De nieuwe echtgenoot zal volgens meerdere bronnen niet worden vermeld op het uittreksel van de eerste echtgenoot.¹⁷⁰ Het is onbekend wat de precieze praktijk is in dit verband in Syrië.

Voor zover bekend kan een man geen nieuw uittreksel aanvragen bij iedere verandering in zijn huwelijkse staat, met weglating van eerdere echtgenotes. De familie-uittreksels geven een overzicht van de complete familiegeschiedenis, inclusief eerdere partners en kinderen die uit die huwelijken zijn geboren.¹⁷¹ Volgens één bron is het niet mogelijk dat kinderen worden bijgeschreven op familie-uittreksels die zijn uitgevaardigd voor hun geboorte.¹⁷²

3.5 Individuele uittreksels

Het individueel uittreksel uit de burgerlijke stand wordt (voor zover bekend) verstrekt tezamen met een geboorteakte bij het aangeven van een geboorte. Daarnaast kan een individueel uittreksel op vertoon van de geboorteakte, identificatiekaart of ander identificatiedocument bij de burgerlijke stand worden aangevraagd.¹⁷³ Eenieder die staat geregistreerd in de Syrische burgerlijke stand, kan een individueel uittreksel aanvragen. Het is onduidelijk wat de precieze procedure is voor het aanbrengen van een pasfoto op het uittreksel. Een bron stelde dat een individueel uittreksel uit de burgerlijke stand zonder pasfoto wordt uitgevaardigd door het kantoor van de burgerlijke stand. Het document wordt daar alleen ondertekend en gestempeld.¹⁷⁴ Volgens een andere bron wordt er in het algemeen door een ambtenaar van de burgerlijke stand een foto aangebracht op het

¹⁶⁴ Vertrouwelijke bron, 3 mei 2017; vertrouwelijke bron, 24 mei 2017.

¹⁶⁵ Vertrouwelijke bronnen, 3 mei 2017; vertrouwelijke bron, 24 mei 2017.

¹⁶⁶ De informatie van de geraadpleegde bronnen kwam niet met elkaar overeen. Enkele bronnen stelden dat de partner niet wordt bijgeschreven, maar enkel op het uittreksel van de eigen ouderlijke familie blijft staan, terwijl een andere bron stelde dat de partner wel wordt bijgeschreven, met inbegrip van het nationale nummer. vertrouwelijke bron, 24 mei 2017; vertrouwelijke bronnen, 3 mei 2017.

¹⁶⁷ Vertrouwelijke bronnen, 3 mei 2017.

¹⁶⁸ Vertrouwelijke bron, 3 mei 2017.

¹⁶⁹ Vertrouwelijke bron, 3 mei 2017.

¹⁷⁰ Vertrouwelijke bron, 24 mei 2017; vertrouwelijke bron, 3 mei 2017.

¹⁷¹ Vertrouwelijke bronnen, 3 mei 2017.

¹⁷² Vertrouwelijke bron, 24 mei 2017.

¹⁷³ US Department of State, *Syria reciprocity schedule*, geraadpleegd op 21 juni 2017; vertrouwelijke bron, 24 mei 2017; vertrouwelijke bron, 3 mei 2017.

¹⁷⁴ Vertrouwelijke bron, 3 mei 2017.

uittreksel.¹⁷⁵ Volgens een bron kan indien gewenst een foto op het document worden aangebracht door een lokale burgemeester (*mukhtar*). Dit wordt gedaan als het uittreksel ook als (informeel) identificatiebewijs moet fungeren. De burgemeester stempelt en ondertekent het document eveneens.¹⁷⁶

Een directe verwant of iemand anders met een notarieel gewaarmerkte volmacht kan eveneens een individueel uittreksel voor iemand aanvragen.¹⁷⁷ Hierbij maakt het volgens een bron niet uit of de betrokkene gevlucht is of banden heeft met de oppositie.¹⁷⁸

3.6 Overlijdensaktes

Overlijdensaktes kunnen alleen door een registratiekantoor van de burgerlijke stand worden verstrekt op basis van een medische verklaring van de artsenbond (*shahadat wafat*), een verklaring van het ziekenhuis waar het overlijden plaatsvond of een verklaring van een plaatselijke ambtenaar van de burgerlijke stand of de *mukhtar* in het geval het overlijden plaatsvond buiten een ziekenhuis.¹⁷⁹ Een verklaring van het ziekenhuis of een andere medische verklaring moet door de *mukhtar* worden gestempeld, alvorens een akte van de burgerlijke stand kan worden aangevraagd (*bayan al-wafat*).¹⁸⁰ Indien er geen arts aanwezig is volstaat een verklaring van een plaatselijke ambtenaar van de burgerlijke stand of een verklaring van de *mukhtar*.¹⁸¹

Voor het verkrijgen van een overlijdensakte bij het registratiekantoor van de burgerlijke stand, dienen de laatst uitgegeven identiteitskaart en paspoort van de overledene te worden overgelegd, tezamen met een aanvraagformulier voor de akte en de medische verklaring of de verklaring van de *mukhtar*. De kosten voor het laten opmaken van een overlijdensakte bedragen omgerekend ongeveer 144 Euro.¹⁸² Een bron stelde dat ook het familieboekje moet worden getoond.¹⁸³ Overlijdensaktes kunnen door de directe familieleden worden aangevraagd, of door een gemachtigde vertegenwoordiger.¹⁸⁴ Indien de overledene een naar het buitenland gevlucht iemand is, zal de overlijdensregistratie in het betrokken land moeten plaatsvinden volgens de aldaar geldende procedures. Volgens een bron maakt het niet uit of de betrokkene banden had met de oppositie.¹⁸⁵

¹⁷⁵ Vertrouwelijke bron, 24 mei 2017.

¹⁷⁶ Vertrouwelijke bron, 3 mei 2017.

¹⁷⁷ Vertrouwelijke bronnen, 3 mei 2017; vertrouwelijke bron, 24 mei 2017.

¹⁷⁸ Vertrouwelijke bron, 3 mei 2017.

¹⁷⁹ Vertrouwelijke bronnen, 3 mei 2017; vertrouwelijke bron, 24 mei 2017.

¹⁸⁰ Vertrouwelijke bronnen, 3 mei 2017; vertrouwelijke bron, 24 mei 2017.

¹⁸¹ www.xpertburgerzaken.nl, Syrië, Organisatie burgerlijke stand, geraadpleegd op 21 juni 2017.

¹⁸² Institute for War and Peace Reporting, *Syria: Documenting births, marriages and deaths*, 7 oktober 2016; Omrekenkoers volgens www.wisselkoers.nl, geraadpleegd op 21 juni 2017.

¹⁸³ vertrouwelijke bron, 24 mei 2017.

¹⁸⁴ US Department of State, *Syria reciprocity schedule*, geraadpleegd op 21 juni 2017; vertrouwelijke bron, 3 mei 2017.

¹⁸⁵ Vertrouwelijke bron, 3 mei 2017.

4 Voogdijverklaringen

In het algemeen kan in Syrië alleen de wettelijke voogd of toezichthouder met een kind het land uitreizen. De wettelijke voogd is in de regel de vader, de oom of de grootvader van het kind.¹⁸⁶ De voogd heeft om met het kind te reizen een nationaal paspoort en een identiteitskaart nodig (zie ook de hoofdstukken 1 en 2). De wettelijke toezichthouder/verzorgende – meestal de moeder¹⁸⁷ – kan alleen met een schriftelijke verklaring van de voogd, die is bekrachtigd door een shariarechtbank, met het kind het land uitreizen (zie ook paragraaf 1.1.4). Ook derden moeten een verklaring van de rechtbank hebben met daarin de toestemming van de wettelijke voogd, om met het kind het land uit te kunnen reizen. Derden zijn in dit verband meestal andere familieleden. In theorie kan dit ook een niet-familielid betreffen. De Syrische wetgeving bevat echter geen bepalingen hieromtrent. In het geval waarin de vader is overleden, is vermist of in het buitenland is, moet respectievelijk een overlijdenscertificaat, getuigenverklaringen van de vermissing of een verklaring van de immigratieautoriteiten worden overgelegd aan de rechtbank om een verklaring te kunnen krijgen teneinde met het kind te kunnen reizen.¹⁸⁸

De hierboven bedoelde rechtbankverklaring (*izn safar*) is in de regel drie maanden geldig. Het kan echter voorkomen dat de rechtbank naar eigen inzicht van deze termijn afwijkt. De rechtbank zal in de regel twee dagen nodig hebben om deze toestemming toe te wijzen, maar indien gewenst kan dit volgens bronnen sneller plaatsvinden (in een dag), op voorwaarde dat de benodigde stukken aanwezig zijn. Deze toewijzing door de rechtbank is vormvrij, zolang het stempel van de rechtbank en de handtekening van de rechter er maar op staan.¹⁸⁹

Volgens een bron wordt in gevallen waarbij de moeder zonder tussenkomst van de rechter met het kind naar het buitenland wil reizen een goedkeuringsverklaring van de vader (of de wettelijke voogd) naar de plaatselijke *mukhtar* gestuurd. De *mukhtar* stelt vervolgens de grensautoriteiten op de hoogte, zodat de moeder en het kind de grens kunnen passeren.¹⁹⁰

Het voogdijschap (*al-wilaya*) kan in principe niet bij de wettelijke voogd worden weggehaald door de rechtbank, aangezien dit is vastgelegd in de Syrische wet (artikel 170 van de SLPS). Het incidentele toezicht over/de zorg voor (*al-wissaya*) het kind, bijvoorbeeld in geval van een reis, kan wel door een rechtbank worden bepaald. De rechtbank kan, indien het toezicht of de ouderlijke zorg bij de vader (of een andere voogd) moet worden weggehaald, ertoe overgaan deze over te hevelen naar de moeder (*qarar hadane*) of naar een derde persoon (*qarar wissaya* of *wissaya sharia*)¹⁹¹. Het wettelijke voogdijschap blijft echter altijd bij de vader (of de wettelijke voogd). De shariarechtbank bepaalt per geval of er gronden zijn het (tijdelijke) toezicht over het kind van de vader over te hevelen naar de moeder of een derde.¹⁹²

¹⁸⁶ In het geval deze drie er niet zijn, kan een tante of de grootmoeder van de vaderskant de rol van de voogd overnemen met betrekking tot goedkeuringsverklaringen.

¹⁸⁷ In Syrië is de moeder de wettelijke toezichthouder van haar zoon totdat hij de leeftijd van dertien jaar bereikt en van haar dochter totdat zij de leeftijd van vijftien jaar bereikt (leeftijd onder toezicht is *hadana*). Bij afwezigheid van de moeder neemt haar moeder (dus de grootmoeder) deze rol over.

¹⁸⁸ UNHCR, *Relevant country of origin information to assist with the application of UNHCR's Country Guidance on Syria: "Illegal exit" from Syria and related issues for determining the international protection needs of asylum-seekers from Syria*, februari 2017; vertrouwelijke bron, 24 mei 2017.

¹⁸⁹ Vertrouwelijke bron, 3 mei 2017; vertrouwelijke bron, 24 mei 2017.

¹⁹⁰ Vertrouwelijke bron, 3 mei 2017.

¹⁹¹ Toezicht (*wissaya*) volgens de islamitische wet (*sharia*).

¹⁹² Vertrouwelijke bron, 3 mei 2017; vertrouwelijke bron, 24 mei 2017.

De gevallen waarin iemand door een rechtbankuitspraak het toezicht over een kind krijgt (*wissaya sharia*) en de daarbij behorende bevoegdheden kunnen variëren. Volgens een bron kan dit voorkomen bij bijvoorbeeld paspoortaanvragen, reistoestemmingen, het bevestigen van huwelijken bij de rechtbank of het indienen van klachten. Dit kan voorkomen indien de wettelijke voogd of toezichthouder niet in staat of geschikt is een dergelijke handeling te verrichten.¹⁹³ Een shariarechtbank kan ook een volmacht (*sakk tawkil khass*) verstrekken met het doel handelingen te verrichten ten bate van het kind, indien de wettelijke voogd hiertoe niet in staat is.¹⁹⁴

¹⁹³ Vertrouwelijke bron, 24 mei 2017.

¹⁹⁴ Vertrouwelijke bron, 24 mei 2017; vertrouwelijke bron, 3 mei 2017.

5 Documenten voor Syriërs in Turkije, Libanon en Jordanië

De geboorte van een kind van Syrische ouders in Turkije, Libanon of Jordanië kan bij de Syrische burgerlijke stand worden aangegeven door bij een consulaat of ambassade van de Syrische overheid in dat land een geboorteakte te overleggen.¹⁹⁵ Deze akte kan worden verkregen bij de plaatselijke burgerlijke stand in het gastland, door een geboorteverklaring van het ziekenhuis, de arts of de vroedvrouw te tonen. Volgens de Syrische wetgeving (de *Syrian Law of Personal Status*, SLPS) moet de geboorte binnen negentig dagen na de geboorte worden aangegeven bij het consulaat of de ambassade van Syrië in het buitenland om zo een registratie van de geboorte van het kind in de Syrische burgerlijke stand mogelijk te maken. Volgens de SLPS staat er op het te laat aangeven van de geboorte een geldboete. In de praktijk ondervinden veel Syriërs die naar het buitenland zijn gevlucht problemen met de aangifte van geboortes, vanwege de grote administratieve rompslomp die ermee is gemoeid. Sommige ouders zijn niet in het bezit van geboorteverklaringen, bijvoorbeeld omdat zij geen huwelijksdocumenten konden tonen (zoals een familieboekje of een huwelijksakte).¹⁹⁶ Andere redenen voor problemen met de aangifte zijn het niet op de hoogte zijn van de procedures en de inconsistente werkwijze van de verschillende registratiekantoren in de gastlanden.¹⁹⁷ Het is onbekend hoe in de praktijk kinderen die zijn geboren in het buitenland in het bezit kunnen komen van Syrische identiteits- en reisdocumenten.

In Turkije vermelden de autoriteiten de daadwerkelijke geboorteplaats van aldaar geboren Syrische kinderen, niet een Syrische geboorteplaats. Na de geboorte in een Turks ziekenhuis, ontvangen de ouders een geboortebewijs met daarop de Turkse geboorteplaats vermeld. Indien het kind thuis wordt geboren, dienen de ouders zelf aan te geven wat de geboorteplaats is, wanneer zij een Turks tijdelijk vreemdelingendocument (*Yabancı Tanitim Belgesi*, ook wel *Geci Koruma Kimlik Belgesi* genoemd) voor het kind aanvragen.¹⁹⁸ Het komt naar verluidt veel voor dat op geboorteaktes die voor in het buitenland verblijvende Syriërs door hun families in Syrië worden aangevraagd, een Syrische geboorteplaats staat vermeld.¹⁹⁹ Het aangeven van een Syrische woonplaats zou de procedure ter verkrijging van een Syrische geboorteakte vergemakkelijken.²⁰⁰

Syrische vluchtelingen die vanuit Noord-Syrië naar Turkije vluchtten beschikten doorgaans minder vaak over (officiële) documenten dan vluchtelingen die bijvoorbeeld naar Libanon vluchtten. Dit heeft vermoedelijk te maken met een nagenoeg volledige afwezigheid van officiële overheidsinstanties in Noord-Syrië die documenten konden uitvaardigen. In het noorden van Syrië kon wel op relatief grote schaal documenten worden verkregen afkomstig van niet-statelijke partijen, zoals bijvoorbeeld de *Free Independent Judicial Council* (FIJC) in Idlib en Aleppo. Deze documenten hebben echter slechts lokaal geldigheid en worden (internationaal) niet erkend.²⁰¹ Volgens een bron stelden veel Syrische vluchtelingen die zich in Turkije

¹⁹⁵ Vertrouwelijke bron, 24 mei 2017; NRC, Syrian refugees' right to legal identity: Implications for return (Briefing note), januari 2017; NRC/IHRC, *Securing status*, november 2016.

¹⁹⁶ Ook in de buurlanden van Syrië moet doorgaans worden aangetoond dat er sprake is van een huwelijk om een geboorteverklaring te krijgen.

¹⁹⁷ NRC, Syrian refugees' right to legal identity: Implications for return (Briefing note), januari 2017; NRC/IHRC, *Securing status*, november 2016.

¹⁹⁸ vertrouwelijke bron, 4 mei 2017.

¹⁹⁹ Syriërs kunnen hun familie in Syrië of een advocaat machtigen om documenten aan te vragen bij de Syrische autoriteiten. vertrouwelijke bron, 4 mei 2017; vertrouwelijke bron, 26 februari 2016.

²⁰⁰ Vertrouwelijke bron, 4 mei 2017.

²⁰¹ International Rescue Committee, *Identify me: The documentation crisis in Northern Syria*, juli 2016.

meldden voor de nareisprocedure, dat zij hun paspoort waren kwijtgeraakt in de oorlog. Naar verluidt konden vrijwel alle aanvragers uiteindelijk alsnog een paspoort tonen, nadat bekend werd dat de procedure voor nareis dit vereist.²⁰² Indien Syriërs die zich bij de Nederlandse ambassade melden geen paspoort hebben, worden zij eerst doorverwezen naar het Syrische Consulaat in Istanbul of naar de Turkse autoriteiten. Deze voorzien de Syriërs van een tijdelijk vreemdelingendocument.²⁰³

Voorts waren sommige Syriërs in Turkije die afkomstig zijn uit Noord-Syrië bang zich tot de Syrische autoriteiten te wenden (bijvoorbeeld via hun familie in Syrië) voor (vervangende) documenten, uit angst voor repercussies van het regime omdat zij uit oppositiegebied afkomstig zijn. De kosten voor het inschakelen van een intermediair (bijvoorbeeld een advocaat) om zo toch aan documenten te komen, zijn voor veel Syrische vluchtelingen te hoog.²⁰⁴

²⁰² Het is niet uit te sluiten dat deze paspoorten (illegaal) zijn verkregen op de markt, bijvoorbeeld via handelaren met contacten in Noord-Syrië.

²⁰³ Vertrouwelijke bron, 4 mei 2017; vertrouwelijke bron, 26 februari 2016; vertrouwelijke bron, 19 november 2015.

²⁰⁴ International Rescue Committee, *Identify me: The documentation crisis in Northern Syria*, juli 2016.

6 Documenten van Syrische oppositiegroeperingen

6.1 ISIS

ISIS geeft sinds 2015 identiteitskaarten uit met een foto van de houder, in ieder geval in de zelfverklaarde hoofdstad van het kalifaat, Raqqa. Deze kaarten zouden kunnen worden aangevraagd door mannen zonder een identiteitsbewijs en door jongens vanaf dertien jaar. Vrouwen kunnen geen zelfstandig identiteitsbewijs krijgen in door ISIS gecontroleerd gebied in Syrië.²⁰⁵ Ook zou ISIS geboorteaktes en huwelijkscertificaten uitgeven.²⁰⁶ Naar verluidt produceert ISIS ook valse Syrische paspoorten door middel van geconfisqueerde apparatuur en gestolen lege paspoortboekjes.²⁰⁷

6.2 Koerdische autoriteiten

Volgens enkele bronnen vaardigen de *de facto* autoriteiten in de Koerdische gebieden in Syrië eigen documenten uit.²⁰⁸ Het zou hierbij volgens een bron gaan om een variant van het huwelijkscontract (*Card of joined life contract*), een familieboekje, een identiteitskaart, een individueel en een familie-uittreksel en huwelijks-, echtscheidings- en overlijdensverklaringen.²⁰⁹ Officieel dienen Koerden echter hun civiele documenten aan te vragen bij de Syrische overheidskantoren.²¹⁰ De Koerdische militaire autoriteiten vaardigen voor zover bekend een eigen versie uit van het militaire boekje voor dienstplichtigen. Het is onbekend wat de precieze inhoud is van dergelijke boekjes.²¹¹

6.3 Overige oppositiegroeperingen

De *Syrian National Council* (SNC), gevestigd in Gaziantep, Zuid-Turkije, geeft sinds een aantal jaren documenten af aan Syriërs die geen mogelijkheid zien om via de reguliere procedures aan Syrische documenten te komen. De SNC geeft onder meer familieboekjes, huwelijksaktes en geboorte- en overlijdensdocumenten af. De documenten die de SNC afgeeft worden internationaal en binnen Syrisch regimegebied niet erkend.²¹²

Voorts geven lokale besturen in de gebieden die niet onder regimecontrole staan zoals de FIJC (zie ook hoofdstuk vijf inzake documenten voor Syriërs in Turkije) in Noord-Syrië, veelal niet-erkende civiele documenten uit zoals geboortebewijzen, huwelijks- en overlijdensaktes en identificatiebewijzen. In de gebieden die niet onder regimecontrole staan bevinden zich in het algemeen veel zogenaamde *Civil Documentation Centers* (CDC's) die de rol hebben overgenomen van de

²⁰⁵ Al Arabiya, *ISIS issuing photo IDs in Syrian stronghold Raqqa*, 17 april 2015.

²⁰⁶ vertrouwelijke bron, 24 mei 2017.

²⁰⁷ ABC News, *ISIS has whole fake passport 'industry', official says*, 25 januari 2016; CNN, *U.S. report warns of ISIS' ability to create fake passports*, 11 december 2015; Daily mail, *Fake passports for ISIS terrorists are discovered in Greek refugee camp as jihadis use sea of migrants to smuggle fanatics into Western Europe*, 22 augustus 2016.

²⁰⁸ NRC/ISI, *Nationality, documentation and statelessness in Syria*, geraadpleegd op 21 juni 2017 vertrouwelijke bron, 24 mei 2017.

²⁰⁹ Vertrouwelijke bron, 24 mei 2017.

²¹⁰ Vertrouwelijke bronnen, 3 mei 2017.

²¹¹ Zie hiervoor het ambtsbericht over de Syrische dienstplicht van 23 december 2016.

²¹² Christian Science Monitor, *Defining test for young refugees: prove you are Syrian*, 15 maart 2015.

regiokantoren van het ministerie van Binnenlandse Zaken, bijvoorbeeld met betrekking tot de registratie van huwelijken, geboortes en overlijdens.²¹³

²¹³ NRC/ISI, *Nationality, documentation and statelessness in Syria*, geraadpleegd op 21 juni 2017; International Rescue Committee, *Identify me. The documentation crisis in Northern Syria*, juli 2016; Institute for War and Peace Reporting, *Syria: Documenting births, marriages and deaths*, 7 oktober 2016; vertrouwelijke bron, 25 maart 2015.

7 Civiele registers, rijbewijzen en overige informatie aangaande Syrische documenten

7.1 Civiele registers

Civiele registers in Syrië zijn op veel plaatsen vernietigd of beschadigd als gevolg van het conflict.²¹⁴ Hierdoor kunnen veel Syriërs die ontheemd zijn geraakt of gevlucht zijn naar het buitenland, niet of nauwelijks aan vervangende officiële identiteitsdocumenten komen in geval deze verloren zijn geraakt of zijn vernietigd. Het betreft hier veelal registratiekantoren in gebieden in Syrië waarover het regime in de loop van het conflict de controle verloor of waaruit zij zich terugtrok om zich te concentreren op het verdedigen van de centrale as van het land (grotendeels de lijn Damascus, Homs, Aleppo, zie hiervoor algemeen ambtsbericht Syrië van 22 juni 2015).²¹⁵ In de gebieden waar de Syrische overheid de controle heeft, werken de civiele registers naar verluidt normaal.²¹⁶ Volgens een bron is de informatie op Syrische documenten minder betrouwbaar geworden sinds de uitbraak van het conflict in 2011, met name voor wat betreft documenten die zijn afgegeven buiten Damascus, in verderaf gelegen provincies. Ook is de praktijk van het moeten betalen van steekpenningen voor de afgifte van documenten toegenomen sinds de start van de oorlog, vooral buiten Damascus.²¹⁷

Het is onduidelijk of het kan voorkomen dat op documenten die zijn afgegeven in regeringsgebied, bijvoorbeeld in Damascus, Hama of Homs, een door de oppositie gecontroleerde plaats als afgifteplaats staat vermeld, bijvoorbeeld Raqqa, Deir-az-Zor of Idlib. Volgens een bron zullen de Syrische autoriteiten niet een plaats vermelden op een document waarover zijzelf geen controle (meer) hebben. Documenten waarbij dit het geval is, zijn volgens de bron vals.²¹⁸ Volgens een andere bron komt het voor dat op documenten staat vermeld dat de informatie oorspronkelijk uit een ander register afkomstig is.²¹⁹ De plaats van herkomst van de persoon wordt bepaald aan de hand van het elfcijferige nationale nummer (*al-raqm al-watani*), de feitelijke afgifteplaats kan naar verluidt worden afgeleid uit het stempel dat op het document wordt geplaatst.²²⁰

Documenten kunnen worden aangevraagd bij en uitgevaardigd door het registratiekantoor in een andere woonplaats dan de officiële woonplaats van de betrokkene, bijvoorbeeld omdat het kantoor in de plaats waar de betrokkene vandaan komt is verwoest. Volgens bronnen kan dit bij elk overheidskantoor in Syrië (zie ook paragraaf 4.1). Op het document zal dan komen te staan dat het document afkomstig is uit de centrale database (*bawab electroniya* of *al-nafisi wahidi*).²²¹

²¹⁴ Volgens een bron zou ongeveer de helft van de voor het conflict functionerende kantoren zijn vernietigd of beschadigd. De Syrische overheid zou de nog functionerende kantoren hebben uitgebreid om een deel van het ontstane capaciteitsgebrek op te vangen. vertrouwelijke bron, 24 mei 2017.

²¹⁵ UNHCR, *In search of solutions: Addressing statelessness in the Middle East and North Africa*, september 2016; International Legal Assistance Consortium (ILAC), *ILAC Syria program 2014-2016*, geraadpleegd op 21 juni 2017; vertrouwelijke bronnen 3 mei 2017.

²¹⁶ Vertrouwelijke bronnen, 3 mei 2017; vertrouwelijke bron, 26 februari 2016.

²¹⁷ Vertrouwelijke bron, 3 mei 2017.

²¹⁸ Vertrouwelijke bron, 3 mei 2017.

²¹⁹ Vertrouwelijke bron, 3 mei 2017.

²²⁰ Vertrouwelijke bron, 13 februari 2017.

²²¹ Vertrouwelijke bronnen, 3 mei 2017; vertrouwelijke bron, 24 mei 2017.

7.2 Rijbewijzen

Het Syrische rijbewijs wordt uitgegeven door het departement voor Verkeerszaken, vallende onder het ministerie van Binnenlandse Zaken. Volgens bronnen dient bij de aanvraag ervan een identiteitsdocument, het bewijs dat men voor het rijexamen is geslaagd, een politieverklaring (*la hokm aleh*), een medisch attest en pasfoto's te worden overgelegd. Naar verluidt kan in de regel alleen de betrokkene zelf het rijbewijs aanvragen en afhalen.²²² Daarnaast moet volgens een bron ook een woonplaatsverklaring van de *mukhtar* en een bloeddonatiebewijs of vrijstellingsbewijs worden getoond.²²³

Volgens artikel 199 van de Syrische Verkeers- en Voertuigenwet wordt een puntensysteem toegepast ten aanzien van houders van rijbewijzen. De wet specificeert dat bij afgifte van het rijbewijs een zestiental punten aan de houder van het rijbewijs wordt gekoppeld. Er worden punten afgetrokken voor elke (serieuze) verkeersovertreding. Als de zestien punten zijn verbruikt is het rijbewijs ongeldig geworden en moet de houder opnieuw rijexamen afleggen. De telling wordt bijgehouden op een bij het rijbewijs behorende puntenkaart.²²⁴

7.3 Overig

Hieronder volgen nog enkele losstaande gegevens over Syrische documenten, afgaande op de informatie van enkele (Syrische) bronnen:

onder de geraadpleegde bronnen is het zogenaamde 'migrantenboekje' niet bekend;²²⁵

volgens bronnen betekent *mezakaret al-bahes* een opsporingsbevel. Dit bevel wordt verspreid onder alle controleposten, politiestations en grensposten, teneinde een gezochte persoon te kunnen arresteren;²²⁶

geboorteverklaringen in Syrië bestaan volgens een bron sinds Syrië een Frans protectoraat werd;²²⁷

grootvaders kunnen namens de ouders de geboorte van hun kleinkinderen aangeven bij de burgerlijke stand.²²⁸

²²² Vertrouwelijke bron, 3 mei 2017; vertrouwelijke bron, 24 mei 2017.

²²³ Vertrouwelijke bron, 24 mei 2017.

²²⁴ Vertrouwelijke bron, 24 mei 2017.

²²⁵ Vertrouwelijke bronnen, 3 mei 2017; vertrouwelijke bron, 24 mei 2017.

²²⁶ Vertrouwelijke bron, 3 mei 2017.

²²⁷ Vertrouwelijke bron, 3 mei 2017.

²²⁸ Vertrouwelijke bron, 3 mei 2017; vertrouwelijke bron, 24 mei 2017.

8 Bijlagen

8.1 Literatuurlijst

ABC News, *ISIS has whole fake passport industry, official says*, 25 januari 2016, <http://abcnews.go.com/International/isis-fake-passport-industry-official/story?id=36505984>

Al Arabiya, *ISIS issuing photo IDs in Syrian stronghold Raqqa*, 17 april 2015, <http://english.alarabiya.net/en/News/middle-east/2015/04/17/ISIS-issuing-photo-IDs-in-Syrian-stronghold-Raqqa.html>

Al Arabiya, *Syria says it will halt passport renewals in Jordan, Turkey*, 24 april 2017, <https://english.alarabiya.net/en/News/middle-east/2017/04/24/Syria-says-it-will-halt-passport-renewals-in-Jordan-Turkey.html>

Al-Hardan, Anaheed, *Palestinians in Syria. Nakba memories of shattered communities*, Columbia University Press 2016.

Aljazeera America, *Syria relaxes passport rules, letting refugees and draft dodgers apply*, 27 april 2015, <http://america.aljazeera.com/articles/2015/4/27/syria-relaxes-passport-rules-lets-refugees-apply.html>

Christian Science Monitor, *Defining test for young refugees: prove you are Syrian*, 15 maart 2015, <http://www.csmonitor.com/World/Middle-East/2015/0315/Defining-test-for-young-refugees-Prove-you-are-Syrian>

CNN, *U.S. report warns of ISIS' ability to create fake passports*, 11 december 2015, <http://edition.cnn.com/2015/12/11/politics/isis-passports/>

Cuno, Kenneth M, *Modernizing marriage. Family, ideology and law in Nineteenth and Early-Twentieth Century Egypt*, Syracuse University Press 2015.

Daily mail, *Fake passports for ISIS terrorists are discovered in Greek refugee camp as jihadis use sea of migrants to smuggle fanatics into Western Europe*, 22 augustus 2016, <http://www.dailymail.co.uk/news/article-3752718/ISIS-uses-Greek-refugee-camp-distribute-fake-passports-terrorists-hide-migrants-attack-west.html>

Eijk, Esther van, *Family Law in Syria. A plurality of laws, norms and legal practices* (proefschrift Universiteit Leiden, 2013), https://openaccess.leidenuniv.nl/bitstream/handle/1887/21765/Binnenwerk%20Proefschrift_EvanEijk_26July%202013%20corr.pdf?sequence=20

Eijk, Esther van, *Family law in Syria. Patriarchy, pluralism and personal status laws*, 18 mei 2016.

Eijk, Esther van, *Pluralistic family law in Syria: Blane or blessing?* In: 'Electronic Journal of Islamic and Middle Eastern Law (EJIMEL)', vol. 2, 2014 (p.73-82)', http://www.zora.uzh.ch/97039/1/VanEjkEsther_Final.pdf

Express, *Alarm as Syria sells 10,000 passports with few questions asked*, 11 september 2015, <http://www.express.co.uk/news/world/604394/Alarm-Syria-sells-10000-passports-few-questions-asked>

Gulf News, *Syria, Syrian passport trade becomes unlikely cash cow*, 31 december 2016, <http://gulfnews.com/news/mena/syria/syrian-passport-trade-becomes-unlikely-cash-cow-1.1951339>

Immigration and Refugee Board of Canada (IRBC): Response to Information Request (RIR), *Syria: Requirements and procedures to obtain a passport from abroad, specifically for a Syrian citizen living in Jordan as a temporary resident; information contained in the passport* (2012), 21 mei 2013, <http://www.irb-cisr.gc.ca/Eng/ResRec/RirRdi/Pages/index.aspx?doc=454579&pls=1>

IRBC: RIR: Syria: *Requirements and procedures to obtain, renew, and replace passports and national identity cards; information and details contained in each document, including physical characteristics* (2013-July 2015), 13 augustus 2015, <http://www.irb-cisr.gc.ca/Eng/ResRec/RirRdi/Pages/index.aspx?doc=456044&pls=1>

IRBC: RIR, Syria: *The legal rights and obligations of a Palestinian who has been issued a Syrian travel document, including whether they must report for military service; whether the rights and obligations apply to Palestinians that have resided outside of the country for the majority of their life and only visited it briefly* (2009-2013), 22 november 2013, <http://www.irb-cisr.gc.ca/Eng/ResRec/RirRdi/Pages/index.aspx?doc=454941&pls=1>

Institute for War and Peace Reporting, *Syria: Documenting births, marriages and deaths*, 7 oktober 2016, <https://iwpr.net/global-voices/syria-documenting-births-marriages-and-deaths>

Institute for War and Peace Reporting, *Syria: Documenting births, marriages and deaths*, 7 oktober 2016, <https://iwpr.net/global-voices/syria-documenting-births-marriages-and-deaths>

International Legal Assistance Consortium (ILAC), *ILAC Syria program 2014-2016*, <http://www.ilacnet.org/syria-program-2014-2016/>

International Rescue Committee, *Identify me. The documentation crisis in Northern Syria*, juli 2016, <https://www.rescue-uk.org/sites/default/files/document/1207/identify-me-july-2016-irc.pdf>

International Rescue Committee, *Identify me: The documentation crisis in Northern Syria*, juli 2016, <https://www.rescue-uk.org/sites/default/files/document/1207/identify-me-july-2016-irc.pdf>

Middle East Research and Information Project (MERIP), *The struggle for Syria's regions*, winter 2013, <http://www.merip.org/mer/mer269/struggle-syrias-regions>

Norwegian Refugee Council (NRC) / International Human Rights Clinic at Harvard Law School (IHRC), *Securing status. Syrian refugees and the documentation of legal status, identity, and family relationships in Jordan*, november 2016, <https://www.nrc.no/globalassets/pdf/reports/securing-status.pdf>

NRC, *Syrian refugees' right to legal identity: Implications for return* (Briefing note), januari 2017, <https://www.nrc.no/globalassets/pdf/briefing-notes/icla/final-syrian-refugees-civil-documentation-briefing-note-21-12-2016.pdf>

NRC/Information Counselling and Legal Assistance Programme (ICLA), *Update on marriage registration for refugees from Syria*, juni 2014, <https://www.nrc.no/globalassets/pdf/reports/update-on-marriage-registration-for-refugees-from-syria.pdf>

NRC/ISI, *Nationality, documentation and statelessness in Syria: Civil registration procedures in Syria*, <http://syrianationality.org/nationality-documentation-and-statelessness-in-syria/documents-issued-in-syria>

Refugees Lebanon.org, *Q & A on 'New entry & renewal procedures for Syrians in Lebanon*, 1 januari 2016, <https://www.refugees-lebanon.org/en/news/35/qa-on-new-entry--renewal-procedures-for-syrians-in-lebanon>

Reliefweb, *2017 protection needs overview*, oktober 2016,
http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/wos_protection_needs_overview_2017_oct_2016.pdf

Rizvi, Sayyed Muhammad, *Marriage and morals in Islam*, Toronto 1994,
<http://islamicblessings.com/upload/Marriage-Morals.pdf>

SNAP/ACAPS, *Palestinians from Syria – Syria needs analysis project*, maart 2014,
https://www.acaps.org/sites/acaps/files/products/files/14_palestinians_from_syria_march_2014.pdf

The New Arab, *Polygamy and divorce on the rise in war-torn Syria*, 12 september 2016, <https://www.alaraby.co.uk/english/indepth/2016/9/12/polygamy-and-divorce-on-the-rise-in-war-torn-syria>

The New Arab, *Syrian passport now the most expensive*, 4 april 2017,
<https://www.alaraby.co.uk/english/society/2017/4/5/syrian-passport-now-the-worlds-most-expensive>

The Syrian Observer, *Syrian Consulate in Istanbul begins immediate renewal of passports*, 30 april 2015,
http://syrianobserver.com/EN/News/29107/Syrian_Consulate_Istanbul_Begins_Immediate_Renewal_Passports

UNHCR, *Echoes from Syria issue 1*, juni 2014, via Refworld:
<http://www.refworld.org/docid/53a933434.html>

UNHCR, *In search of solutions: Addressing statelessness in the Middle East and North Africa*, september 2016,
<http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/InSearchofSolutions-AddressingStatelessnessintheMiddleEastand....pdf>

UNHCR, *Relevant country of origin information to assist with the application of UNHCR's Country Guidance on Syria: "Illegal exit" from Syria and related issues for determining the international protection needs of asylum-seekers from Syria*, februari 2017, via Refworld.org, <http://www.refworld.org/docid/58da824d4.html>

US Department of State, *Syria country report on human rights practices 2016*, 3 maart 2017, <https://www.state.gov/documents/organization/265732.pdf>

US Department of State, *Syria reciprocity schedule*,
<https://travel.state.gov/content/visas/en/fees/reciprocity-by-country/SY.html>

Zaman al-Wasl, *If you are a minor you need tons of patience to obtain Syrian passport*, 26 april 2016, <https://en.zamanalwsl.net/news/15458.html>

8.2 Kaart van Syrië

Bron: <http://www.un.org/Depts/Cartographic/map/profile/syria.pdf>